

ΘΡΗΣΚΕΙΑ

Πίστη: Εμπειρία βιωματική

ΕΘΝΙΚΟΣ ΚΗΡΥΞ

Σάββατο 11 - Κυριακή 12 Ιουλίου 2009
www.ekirikas.com

Η ΠΑΡΟΥΣΑ ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΣΤΗΡΙΧΘΗΚΕ ΜΕΡΙΚΩΣ ΑΠΟ ΤΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ «ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΚΑΙ ΜΑΙΡΗΣ ΤΖΑΧΑΡΗ», «ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΑΙ ΜΑΡΓΚΩ ΜΠΕΧΡΑΚΗ», ΤΟΥΣ ΘΕΟΔΩΡΟ ΚΑΙ ΕΡΙΚΑ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ, ΣΤΕΦΑΝΟ ΚΑΙ ΑΡΕΤΗ ΤΣΕΡΠΕΛΗ, ΙΩΑΝΝΗ ΚΑΙ ΜΑΡΓΚΩ ΚΑΤΣΙΜΑΤΙΔΗ

**ΕΘΝΙΚΟΣ ΚΗΡΥΞ
NATIONAL HERALD**
37-10 30th Street,
Long Island City, N.Y.
11101-2614

ΓΡΑΦΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ:
Δημοκρίτου 1 & Ακαδημίας Τ.Κ. 106 71
ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1915 FOUNDED 1915

Ιδρυτής ΠΕΤΡΟΣ ΤΑΤΑΝΗΣ

ΑΝΤΩΝΗΣ Η. ΔΙΑΜΑΤΑΡΗΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ-ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΒΕΤΑ Η. ΔΙΑΜΑΤΑΡΗ-ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ
Βοηθός Εκδότη

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΑΛΜΟΥΚΟΣ

Διευθυντής Εκδόσεων

Tel.: (718) 784-5255, Fax: (718) 472-0510
e-mail: info@ekirikas.com

Συνδρομές: BY MAIL: 1 year \$208.00, 6 months \$120.00, 3 months \$83.00, 1 month \$33.00, Weekend: 3 months \$26.00, 6 months \$47.00, 1 year \$82.00 HOME DELIVERY: NY, NJ, CT: 1 year \$246.00, 6 months \$160.00, 3 months \$110.00, 1 month \$44.00, Weekend: 1 year \$106.00, 6 months \$69.00 New England, PA, Washington D.C., Virginia and Maryland: 1 year \$354.00, 6 months \$212.00, 3 months \$123.00, 1 month \$47.00; Weekend: 1 year \$113.00, 6 months \$76.00

Πίστη: Εμπειρία βιωματική

Ευρισκόμενοι στην αρχή της περιόδου της καλοκαιρινής ανάπαυλας και χαλάρωσης, η παρούσα αφιερωματική έκδοση «ΘΡΗΣΚΕΙΑ», είναι απλώς μία απόπειρα δροσιστικής αναψυχής. Μιαθύμηση πως πάνω και πέρα από την σωματική πείνα και δίψα, υπάρχει μια αλλιώτικη «πείνα και δίψα» στα εσωτέρια του εαυτού μας, η οποία διαρκώς αναζητά να ψηλαφήσει πέρα από τα θεατά, τα φαινόμενα και επιφανήματα, «του Θεού τα πράγματα και σπουδάγματα».

Ο λόγος εδώ για την φανέρωση όχι απλώς ενός είδους «θρησκευτικής πληροφόρησης», αλλά για να γνωρίσουμε καλύτερα την Πίστη ως εμπειρία ζωής, κατά τρόπο εκκλησιαστικό διότι η Πίστη είναι η φανέρωση της ζωής της Εκκλησίας όχι με την έννοια ενός Ιδρυματικού Θεσμού με όλα όσα συνεπάγεται ένας τέτοιος ιερός, έστω, θεσμός, αλλά η Εκκλησία ως πείνα και δίψα για να ζήσει ο κόσμος.

Και βέβαια είναι σπουδαίο να πιστεύουμε,

αλλά έχω την πεποίθηση ότι είναι εξίσου σπουδαίο να γνωρίζουμε τι πιστεύουμε κι ακόμα πώς πιστεύουμε.

Αλλωστε, μέσα σ' αυτό το «πώς πιστεύουμε» έγκειται η ειδοποιός διαφορά της Ορθόδοξης Πίστης η οποία είναι η πρωταρχική και ανάλλακτη μορφή και έκφραση του Χριστιανισμού, από τις λοιπές Χριστιανικές Ομολογίες, Παράδοσεις, Εκφράσεις και Διατυπώσεις της Χριστιανοσύνης.

Τα κείμενα που έχουν συμπεριληφθεί στο ανά χειράς αφιερωματικό ένθετο, με τον γενικό τίτλο «ΘΡΗΣΚΕΙΑ», το οποίο, ως σημειωθεί, είναι το δεύτερο που εκδίδεται εντός τριμήνου, είναι όσο το δυνατόν μπορεί να γίνει, απλά και εκλαϊκευμένα για να είναι εύληπτα και κατανοητά από την πλήθουσα Εκκλησία και Ομογένεια. Αν κατορθώσουν και καταστούν κεντρικά σκέψης και εσωτερικής ενασχόλησης μέσα στον σημερινό καταγίγισμο της πληροφορικής και της πλημμυρίδας λόγων και λογισμών,

θα έχουν επιτύχει έστω κι έτσι κάτι ουσιαστικό.

Εχω την αίσθηση πως κάποιες φορές φαίνεται πως γνωρίζουμε πράγματα για την Πίστη μας απ' έξω, το ερώτημα και το ζητούμενο είναι πόσο γνωστά μάς είναι εκ των έσω. Κι αυτό που οφείλει να μετρά είναι το έσω, το ουσιαστικό, κι όχι απλώς το τυπολογικό ή οι εξωτερικοί τύποι οι οποίοι χωρίς το περιεχόμενο της Πίστης μπορεί να είναι απλώς φολκλορικές εκφράσεις η τυπολογίες.

Εν κατακλείδι, ως επιτραπέι κι αυτόν τον προλογικό χώρο να εκφράσω θερμές ευχαριστίες στα Ιδρύματα Εμμανουήλ και Μαίρης Τζαχάρη, Γεωργίου και Μάργκω Μπεχεράκη, στους Θεόδωρο και Ερίκα Σπυροπούλου, Στέφανο και Αρετή Τσερπέλη, Ιωάννη και Μάργκω Κατσιματίδη, οι οποίοι με τις χορηγίες τους στήριξαν μερικώς τα έξοδα τούτης της αφιερωματικής έκδοσης για την Πίστη μας.

Θεόδωρος Καλμούκος
Διευθυντής Εκδόσεων

Αντί γιατρεία ζήτησε αγάπη

Του Θεοδώρου Καλμούκου

«Κύριε άνθρωπον ουκ έχω»

(Ιωάν. 5, 7)

Ο Χριστός πεζοπορεί μέσα στην πόλη της Ιερουσαλήμ και κάποια στιγμή φθάνει στην κολυμβήθρα της Βηθεσδά, μία υδάτινη δεξαμενή η οποία βρισκόταν κοντά στη λεγόμενη πύλη των προβάτων, γι' αυτό και είχε αποκτήσει την προσωνυμία «προβατική», η οποία μάλιστα είχε πέντε στοές, «πέντε στοές εκούσας», όπου εκεί βρέθηκε αντιμέτωπος με μεγάλο αριθμό ασθενών, που έπασχαν από διάφορες ασθένειες, όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο Ευαγγελιστής Ιωάννης. Ιδού τι ακριβώς λέγει: «Εν ταύταις γαρ κατέκειτο πλήθος των ασθενούντων», δηλαδή σ' αυτές τις στοές βρίσκονταν πολλοί ασθενείς «πλήθος των ασθενούντων» και μάλιστα λέγει επακριβώς από τι ασθένειες έπασχαν, «τυφλών, κωλών, παραλυτικών και οι οποίοι περίμεναν και καρτερούσαν υπομονετικά τη θεραπεία τους.

Σ' αυτή λοιπόν τη δεξαμενή ένας άγγελος του Θεού από καιρού σε καιρό, τότε - τότε θα λέγαμε, «κατά καιρόν», κατέβαινε και με τις φτερούγες του τάραζε τα νερά της. Οποιοσ, λοιπόν, προλάβαινε και έμπαινε πρώτος στη δεξαμενή θεραπευόταν από οποιαδήποτε αρρώστια κι αν υπέφερε, «υγιής γίνετο ω δίποτε κατείχετο νοσήματι».

Εκεί βρισκόταν κι ένας παράλυτος άνθρωπος, ο οποίος περίμενε τριάντα οκτώ χρόνια να βρει ευκαιρία να μπει στη δεξαμενή μετά που ο άγγελος θα τάραζε να νερά της για να γίνει καλά. Κι ενώ πλησίαζε πολλές φορές κοντά στην δεξαμενή, δηλαδή κοντά στη θεραπεία, κάποιος άλλος προλάβαινε και έμπαινε πριν από αυτόν, κι έτσι κανόταν η ευκαιρία, οπότε άρχιζε να περιμένει πάλι από την αρχή. Φοβερό το μαρτύριό του επί τριάντα οκτώ ολόκληρα χρόνια! Φαντασθείτε για

λίγο, τριάντα οκτώ ολόκληρα χρόνια, μια ολόκληρη ζωή δηλαδή.

Τον πλησίασε λοιπόν ο Χριστός και τον ρώτησε «θέλεις υγιής γενέσθαι», θέλεις δηλαδή να γίνεις καλά; Κι εκείνος του απάντησε «Κύριε, άνθρωπον ουκ έχω ίνα όταν ταραχθεί το ύδωρ βάλλει με εις την κολυμβήθραν».

Μα τι περιέργως διάλογος που ήταν και τούτος! Περίεργη πράγματι η ερώτηση του Χριστού, θέλεις να γίνεις καλά; Μα ποιος άρρωστος δεν θέλει να βρει την υγεία του, να γίνει καλά; Εδώ βέβαια τίθεται το θέμα της ελευθερίας.

Αλλά και η απάντηση του παραλυτικού δεν ήταν λιγότερο παράξενη. Ακούστε την! Είπε στον Χριστό, «Κύ-

ριε άνθρωπον ουκ έχω». Κύριε δεν έχω άνθρωπο. Ο παραλυτικός δεν απάντησε στον Χριστό ευθέως και να του πει, ναι Κύριε θέλω να γίνω καλά γι' αυτό βρίσκομαι εδώ, αλλά του είπε, «Κύριε άνθρωπον ουκ έχω».

Ο παραλυτικός δεν ζήτησε θεραπεία, ζήτησε αγάπη, ζήτησε ανθρωπιά! Τριάντα οκτώ ολόκληρα χρόνια είχε φιλιωθεί με την παραλυσία του, είχε συνηθίσει την αρρώστια του. Αυτό που του έλλειπε ήταν «άνθρωπος», δηλαδή αγάπη, στοργή, ένα χαμόγελο, ένα χέρι να του χαρίσει παρηγοριά. Αυτό ήταν το βάσανό του, η απουσία ανθρώπου.

Αμέσως ο Χριστός του παρήγγειλε, «έγειρε άρον τον κράββατόν σου

και περιπάτει», δηλαδή «σίκω επάνω, σίκωσε το κρεβάτι σου και περπάτησε», και «ευθέως», αμέσως δηλαδή, χωρίς καμία χρονοτριβή «ήρε τον κράββατον αυτού και περιπάτει», σηκώθηκε πήρε στον ώμο του το κρεβάτι και περπατούσε.

Οι Εβραίοι έθεσαν θέμα στον άνθρωπο και του είπαν, είναι Σάββατο σήμερα δεν επιτρέπεται να σηκώνεις το κρεβάτι σου και να περπατάς. Κι εκείνος τους απάντησε Εκείνος που μου χάρισε την υγεία μου, μου το έδωσε.

Είδαν αριστερά, είδαν δεξιά, αλλά ο Χριστός είχε ήδη φύγει. Επειτα από μερικές μέρες που τον συνάντησε ο Κύριος στο ναό, του είπε: «Ιδε υγιής

γένεσθαι, μηκέτι αμαρτάνε ίνα μη χείρον σοι τι γένηται», δηλαδή είδες που έγινες καλά, πήγαινε και μην ξαναμαρτάνεις για να μη σου συμβεί τίποτε χειρότερο. Κι ο θεραπευθείς παράλυτος πήγε στους Εβραίους και τους είπε πως ο Ιησούς ήταν αυτός που τον θεράπευσε, κι εκείνοι αμέσως αναζητούσαν τον Κύριο για να τον φονεύσουν, «ίνα αυτόν αποκτεΐναι», με τη δικαιολογία ότι την ημέρα του Σαββάτου έκανε τέτοια πράγματα, δηλαδή χάριζε την υγεία στους αρρώστους! Μέγεθος υποκρισίας!

Ιδού με πολύ συντομία τρία βασικά σημεία.

1) Η μοναξιά! Η μοναξιά ήταν το βάσανο του παραλυτικού της ευαγγελικής μας περικοπής. Δεν ζήτησε από τον Χριστό γιατρεία, ζήτησε αγάπη, ζήτησε άνθρωπο. Αγάπη του έλλειπε. Άνθρωπος του έλλειπε να μοιραστεί τον πόνο και την ανημποριά του.

Η μοναξιά είναι το μεγαλύτερο σαράκι και σήμερα. Πόσες φορές μέσα στο πλήθος το ανώνυμο δεν νιώθουμε μόνοι! Κι έρχεται ο Χριστός και μας πιάνει από το χέρι και μας λέγει εδώ είμαι, κοντά σου.

Χριστέ αγάπα μας, για να αποκτή νόημα η ζωή μας και λόγωση ο θάνατός μας, αυτή η ακραία τραγικότητά μας!

2) Τα αίτια της παραλυσίας! Η αμαρτία. Είδες έγινες καλά, πήγαινε και μην ξαναμαρτάνεις. Μ' άλλα λόγια, η παραλυσία του σώματος του παραλυτικού, ήταν αποτέλεσμα της παράλυτης ψυχής του από την αμαρτία, δηλαδή από το ξεστόχεμά του από το θέλημα του Θεού.

3) Η ομολογία του παραλυτικού! Είπε στους υποκριτές Εβραίους, ο Χριστός με θεράπευσε. Ομορφη και μνηματοφόρα η ευαγγελική περικοπή. Ανοίξτε την Καινή Διαθήκη και διαβάστε την. Βρίσκεται στο Ευαγγέλιο του Ιωάννη στο Πέμπτο κεφάλαιο και στίχοι 1 μέχρι και 15. Εχει πολλά να μας πει στον σημερινό μοναχικό και άρρωστο κόσμο.

Οι Απόστολοι

**Του πρ. Γεωργ.
Κουγιουμτζόγλου**

Απόστολοι ονομάζονται οι Δώδεκα μαθητές του Κυρίου που άφησαν τα πάντα και ακολούθησαν τον Κύριο σε όλη τη δημόσια διακονία Του μέχρι της Αναλήψεως. Στη συνέχεια μετά την επιφοίτηση του Αγίου Πνεύματος, έγιναν κήρυκες και μάρτυρες της πίστεως στον Χριστό προς λύτρωση της ανθρωπότητας από την αμαρτία και συνέβαλαν στην εξάπλωση της Βασιλείας του Θεού στη γη.

Το ιερό και τιμητικό αυτό όνομα δόθηκε από τον ίδιο τον Κύριο στους Μαθητές Του, όταν διανυκτέρευσε στο ορόσ προσευχόμενος τότε, «προσεφώνησε τους μαθητάς αυτού, και εκλεξάμενος απ' αυτών δώδεκα, ους και Αποστόλους ονόμασεν...» (Λουκ. στ', 12-13).

Οι Ευαγγελιστές Ματθαίος, Μάρκος και Ιωάννης χρησιμοποιούν περισσότερο το όνομα «οι Δώδεκα», ο δε Λουκάς και Παύλος το «Απόστολοι». Αργότερα χρησιμοποιείται η λέξη σε ενρύτερη έννοια και ονομάζονται Απόστολοι και άλλοι πλιν των Δώδεκα, (οι εβδομήκοντα), αλλά και οι συνεργάτες αυτών.

Κατάλογοι των ονομάτων των δώδεκα Αποστόλων υπάρχουν τέσσερις: Ματ. ι', 2' Μαρ. γ', 13' Λουκ. στ', 14 και Πράξ. α', 13. Οι κατάλογοι αυτοί συμφωνούν μόνο στον πρώτο, τον Πέτρο και τον τελευταίο τον Ιούδα τον Ισκαριώτη. Η διαφωνία - ασυμφωνία τους οφείλεται στο γεγονός ότι οι Ιουδαίοι συνήθιζαν να έχουν δύο ονόματα και άλλοι Ευαγγελιστές αναφέρουν το πρώτο, ενώ άλλοι προτιμούν το δεύτερο.

Κατά την εκλογή των Μαθητών Του, ο Κύριος εσταμίτησε στον αριθμό δώδεκα, γιατί όπως οι δώδεκα υιοί του Ιακώβ, οι δώδεκα Πατριάρχες, θεωρούνται οι αρχηγοί των δώδεκα φυλών του Ισραήλ, δηλαδή όλου του Ιουδαϊσμού, έτσι και οι Δώδεκα αυτοί πρώτοι Μαθητές του Κυρίου, έγιναν οι πνευματικοί αρχηγοί του νέου Ισραήλ, δηλαδή του Χριστιανισμού. Αλλά και διότι τα δώδεκα κουδούνια στο κάτω μέρος του χιτώνα του Αρχιερέως Ααρών που κουδούνιζαν, όταν βημάτιζε στη Σκηνή, τους δώδεκα Αποστόλους εδήλωναν, που ήχησαν (κουδούνισαν) και εκήρυξαν σε ολόκληρη την οικουμένη το Ευαγγέλιο της απολυτρώσεως. Γι' αυτό και ο Ωσέ προφήτευσε ότι δώδεκα δρύες θα ακολουθήσουν τον Θεό που θα φανερί στη γη.

Εκτός από τους Δώδεκα, ο Κύριος εξέλεξε και τους «εβδομήκοντα», οι οποίοι κατά διαλείμματα Τον ακολούθησαν. Αυτούς απέστειλε για να προετοιμάσουν το έδαφος απ' όπου επρόκειτο να περάσει και να διδάξει (Λουκ. Γ, 1). Και ο αριθμός αυτός ανταποκρίνεται προς τους εβδομήκοντα εκείνους Πρεσβυτέρους τους οποίους ο Μωυσής, κατ' εντολή του Θεού, εξέλεξε ως βοηθούς του. Αποδεικνύεται έτσι ότι τα παραδείγματα της Παλαιάς είναι σύμφωνα με τα

της Καινής Διαθήκης.

Μεταξύ των Δώδεκα ο Κύριος είχε τρεις, τον Πέτρο, τον Ιάκωβο και τον Ιωάννη, οι οποίοι αποτελούσαν το στενότερο κύκλο Του και παρευρίσκονταν μόνο αυτοί σε εξαιρετικές περιπτώσεις, (ανάσταση της κόρης του Ιακώβ, στη Μεταμόρφωση, στην προσευχή της Γεσθημανής). Τον πρώτο, γιατί αγάπησε τον Χριστό «σφόδρα». Τον τρίτο, γιατί αγαπήθηκε από τον Χριστό «σφόδρα». Και τον δεύτερο, γιατί μπορούσε να πει το ποτήρι του θανάτου το οποίο και ο Κύριος ήπιε.

Οι δώδεκα Απόστολοι που εξέλεξε ο Κύριος για να μιήσει στα μυστήρια της Βασιλείας του Θεού, ώστε να συνεχίσουν αργότερα το έργο Του, ούτε μόρφωση είχαν, ούτε από ανώτερη κοινωνική τάξη του Ιουδαϊσμού προέρχονταν. Όλοι κατάγονταν από την πτωχή και καθυστερημένη πολιτιστικά Γαλιλαία, εκτός από τον Ιούδα τον Ισκαριώτη, που προερχόταν από την Ιουδαία. Ήσαν άνθρωποι απλοί, βιοπαλαίστες, αλιείς στο επάγγελμα και τελώνες, αλλά με αγνά θρησκευτικά ενδιαφέροντα και με πίστη στον Θεό του Ισραήλ και στις Μεσσιανικές παραδόσεις. Οι υιοί του Ζεβεδαίου ήσαν σχετικά εύποροι, γιατί και πλοίο ιδιόκτητο είχαν και γνωριμίες με τους Αρχιερείς της Ιερου-

σαλήμ διατηρούσαν. Η εξωτερική τους εμφάνιση προξενούσε την εντύπωση ότι ήσαν άνθρωποι «αγράμματος και ιδιώται» (Πράξ. δ', 13). Είχαν όμως την Αποστολικότητα: Ήσαν αυτόπτες και ακόλουθοι του Κυρίου, (γεγονός που συνιστά την εξωτερική μαρτυρία ενώπιον των ανθρώπων) και είχαν την άνωθεν κλήση και αποστολή (εσωτερικό γνώρισμα της αποστολικότητας).

Τ' ανωτέρω σημαίνουν ότι η αυθεντία των Αποστόλων, κατά τη δράση τους στην Εκκλησία, στηριζόταν στον ίδιο τον Θεό. «Ετσι συνέχισαν το έργο του Διδασκάλου τους κινούμενοι διαρκώς από πόλη σε πόλη και χειροτονούντες κατάλληλους διαδόχους.

Αυτούς τους δώδεκα ιερούς Αποστόλους έχουμε χρέος όλοι οι Χριστιανοί να τιμούμε και να γεραίρουμε σαν φωστήρες του κόσμου, κήρυκες της ευσεβείας και καταλύτες της πλάνης. Και κάνω απ' όλα να τους γνωρίζουμε.

Πρώτος Απόστολος είναι ο Πέτρος, ο κορυφαίος των Αποστόλων, ο οποίος προηγουμένως ονομαζόταν Σίμων. Ήταν έγγαμος ψαράς, αγράμματος, αδελφός του Ανδρέα του Πρωτοκλήτου, από τη Βηθσαϊδα της Γαλιλαίας, υιός του Ιωάννα.

Αυτόν τον Απόστολο μακάρισε ο

Κύριος και τον ονόμασε Πέτρο, ενώ την πίστη του απεκάλεσε πέτρα πάνω στην οποία απεφάσισε να οικοδομήσει την Εκκλησία Του. «Μακάριος ει, Σίμων Βαριωνα... συ ει Πέτρος, και επί ταύτη τη πέτρα οικοδομήσω μου την εκκλησίαν, και πύλαι άδου ου κατισχύουσιν αυτής» (Ματ. ιστ', 17, 18).

Εκήρυξε το Ευαγγέλιο πρώτα στην Ιουδαία και Αντιόχεια ακολούθως στη Μικρά Ασία και κατέληξε στη Ρώμη. Επειδή εκεί ενίκησε με υπερφυσικό τρόπο το μάγο Σίμωνα, σταυρώθηκε από τον αυτοκράτορα Νέρωνα κατακέφαλα, (πάνω τα πόδια - κάτω το κεφάλι), όπως ο ίδιος το ζήτησε και έτσι έλαβε το άφθαρτο στεφάνι του μαρτυρίου, μεταξύ των ετών 66 και 69, αφού άφησε δύο καθολικές επιστολές στην Εκκλησία του Χριστού.

Δεύτερος είναι ο Ανδρέας, ο Πρωτόκλητος, ο αδελφός του Πέτρο.

Υπήρξε ενωρίτερα μαθητής του Αγίου Ιωάννου του Προδρόμου, αλλά τον εγκατέλειψε για να ακολουθήσει τον Χριστό. Προελέκωσε και τον αδελφό του λέγοντας: «Ευρήκαμεν τον Μεσσίαν». Θεωρείται ιδρυτής της Εκκλησίας της Κων/πόλεως.

Εκήρυξε το Ευαγγέλιο σε όλα τα παραθαλάσσια μέρη της Μαύρης θάλασσας, Βιθυνίας και Βυζαντίου.

Αργότερα μέσω Θράκης και Μακεδονίας κατέληξε μέχρι την Αχαΐα. Στην Πάτρα ενήργησε πολλά θαύματα και επειδή πολλοί πίστευαν στον Χριστό ο Ανθύπατος της πόλεως Αιγεάτης εκάρφωσε τον Απόστολο του Χριστού σε ένα Σταυρό ανάποδα κι' εκεί παρέδωσε το πνεύμα του. Το λείψανό του μετά από πολλά χρόνια μεταφέρθηκε στο Ναό των Αγίων Αποστόλων Κωνσταντινουπόλεως.

Τρίτος Απόστολος είναι ο Ιάκωβος, ο του Ζεβεδαίου, αδελφός του Ιωάννου του Θεολόγου και Ευαγγελιστού.

Είναι ο τρίτος της τριάδος Αποστόλων, τον οποίον ο Κύριος ελάμβανε μαζί με τον Πέτρο και Ιωάννη ιδιαιτέρως στις προσευχές, αλλά και στη Μεταμόρφωση Του.

Εκήρυξε το Ευαγγέλιο σ' ολόκληρη την Ιουδαία. Ο Ηρώδης όμως ο Αγρίππας για την πολλή παρρησία που είχε, τον εθανάτωσε με μαχαίρι το 44 μ.Χ. και έτσι έγινε ο δεύτερος μάρτυρας της πίστεώς μας μετά τον Πρωτομάρτυρα Στέφανο (43 μ.Χ.).

Τέταρτος είναι ο Ιωάννης ο Ευαγγελιστής και Θεολόγος, αδελφός του Ιακώβου.

Είναι ο Απόστολος που αγαπήθηκε από τον Χριστό «σφόδρα» και ο επιπεσών επί το στήθος Αυτού. Ο Ιωάννης έχει λάβει τα περισσότερα επίθετα: Απόστολος, Ευαγγελιστής, Θεολόγος, Μαθητής της αγάπης, Ηγαπημένος μαθητής, Επιστήθιος, Παρθένος, Βοανεργές - υιός της Βροντής.

Εκήρυξε το Ευαγγέλιο στη Μικρά Ασία. Εξορίστηκε στην Πάτμο, όπου πλήθη απίστων προσήλθαν στο Χριστιανισμό. Όταν επέστρεψε στην Εφεσο αναπαύθηκε εν ειρήνη (περίπου 95 χρονών). Ενωρίτερα

μας άφησε το Ευαγγέλιό του, τρεις Καθολικές επιστολές και την Αποκάλυψη.

Πέμπτος Απόστολος του Χριστού είναι ο Φίλιππος ο από Βηθσαϊδα της Γαλιλαίας, συμπατριώτης του Ανδρέου και Πέτρο.

Είναι αυτός πού είπε στο Ναθαναήλ «ον έγραψε Μωυσής και Προφήται ευρήκαμεν, Ιησούν τον υιόν του Ιωσήφ τον από Ναζαρέτ» (Ιω. α', 46).

Εκήρυξε το Ευαγγέλιο στη Μικρά Ασία (Λυδία και Μυσία) και στην Ιεράπολη μαζί με τον Βαρθολομαίο (Ναθαναήλ) και την αδελφή του Μαριάμνη. Μαρτύρησε τυρπημένος στους αστραγάλους και καρφωμένος σ' ένα ξύλο στην Ιεράπολη. Λόγω σεισμού που ακολούθησε οι συνοδοί του αφέθησαν ελεύθεροι.

Εκτος είναι ο Βαρθολομαίος ή Ναθαναήλ.

Όταν ο φίλος του Φίλιππος του είπε για τον Χριστό τ' ανωτέρω και πλυσίασε, ο Χριστός τον προϋπέστησε λέγοντας: «Ιδε αληθώς Ισραηλίτης, ενώ δόλος ουκ εστί» (Ιω. α', 48).

Εκήρυξε το Ευαγγέλιο στους Ινδούς, οι οποίοι ονομάζονταν Ευδαίμονες και τους παρέδωσε το κατά Ματθαίον Ευαγγέλιον. Από τους απίστευτους όμως σταυρώθηκε στην Ουρβανούπολη. Εκεί παρέδωσε το πνεύμα του και έλαβε το στέφανο του μαρτυρίου.

Εβδομος Απόστολος είναι ο Θωμάς που λεγόταν και Δίδυμος.

Είναι ο Μαθητής που για την απιστία του είπε ο Κύριος: «Μη γίνου άπιστος, αλλά πιστός» (Ιω. κ', 27) και αυτός ψηλαφώντας Τον είπε: «Ο Κύριός μου και ο Θεός μου» (κ', 28).

Εκήρυξε το Ευαγγέλιο του Χριστού στους Πάρθους, Μήδους, Πέρσες και Ινδούς. Ο Βασιλεύς των τελευταίων, επειδή ο Θωμάς εβάπτισε και τον υιό του, τον φυλάκισε και τελικά τον καταδίκασε σε θάνατο: Οι στρατιώτες τον κατατρύπησαν με τις λόγχες τους.

Ογδοος είναι ο Ματθαίος, ο Τελώνης, αδελφός του Ιακώβου του Αλφαιού.

Είναι αυτός που ακολούθησε τον Χριστό αφού εγκατέλειψε «την υπηρεσίαν του». Μετά το μεγάλο δείπνο πού προσέφερε στον Χριστό έγινε Απόστολος και Ευαγγελιστής. Το Ευαγγέλιό του το έγραψε στην Αραμαϊκή γλώσσα οκτώ χρόνια μετά την Πεντηκοστή, αργότερα όμως μεταφράστηκε στα Ελληνικά.

Εκήρυξε το Ευαγγέλιο στους Πάρθους και Μήδους στους οποίους ίδρυσε Εκκλησία, μετά από πολλά θαύματα πού έκανε σ' αυτούς. Τελικά θανατώθηκε από τους άπιστους δια πύρας.

Ενατος είναι ο Ιάκωβος ο υιός του Αλφαιού, αδελφός του Λευί δηλ. του Ματθαίου.

Λέγεται και Ιάκωβος ο μικρός, προς διάκριση από τον Ιάκωβο το μεγάλο, τον αδελφό του Ιωάννου, αλλά και προς διάκριση από τον Ιάκωβο τον Αδελφόθεο.

Συνέχεια στη σελίδα 12

Λόγος σύντομος για τους Αγίους Ραφαήλ, Νικόλαο και Ειρήνη της Λέσβου

Του Θεοδώρου Καλμούκου

Κάθε φορά που γιορτάζουμε τους αγίους, όλους τους αγίους, επικοινωνούμε κατά τρόπο προσωπικό μαζί τους. Θυμόμαστε πως κι εκείνοι ήταν άνθρωποι σαν κι εμάς, με πλίνο και χωματερό κορμί, αλλά και θεϊκή διάσταση συνάμα, την ψυχική δηλαδή. Ήταν και είναι πρόσωπα με το κυριολεκτικό περιεχόμενο του όρου, τα οποία όμως με την πίστη, δηλαδή η πίστη με την έννοια της ολοκληρωτικής αυτοπαράδοσης και εμπιστοσύνης στα χέρια του Θεού, απέκτησαν «ομοίθεια», δηλαδή ήθος Θεού, άρωμα και οσμή Θεϊκή, γι' αυτό και οι πρεσβείες τους εισακούονται και θαυματουργούν.

Να διευκρινίσουμε πως ο Χριστός είναι η πηγή της χάριτος. Εκείνος συντελεί τα θαύματα. Οι άγιοι δεν είναι αυτόφωτοι ή αυτοενεργούντες, αλλά ο Χριστός ενεργεί μέσω αυτών.

Οι άγιοι είναι τα παράθυρα μέσα από τα οποία βλέπουμε την αιωνιότητα η οποία δεν είναι κάτι, δεν είναι μία κατάσταση ατελέστερης παράτασης ζωής, αλλά Κάποιος, κι αυτός ο Κάποιος είναι ο Χριστός.

Αυτό που ουσιαστικά κάνουμε όταν συμμετέχουμε στον εσπερινό ή την Λειτουργία των νεοφανών Αγίων της Θερμής, Ραφαήλ, Νικόλαου, Ειρήνης και των λοιπών, είναι πως βιώνουμε το μαρτύριό τους. Ψηλαφίζουμε τις σταλαγματιές του αίματός τους με το οποίο πορφύρωσαν τη γη της Λέσβου. Είναι γνωστό λίγο ως πολύ τα στοιχεία της ζωής τους, αλλά θα αφιερώσουμε λίγες παραγράφους για να τα θυμηθούμε, αρχίζοντας από τον Άγιο Ραφαήλ, ο οποίος γεννήθηκε στην Ιθάκη περί το 1405 με 1410.

Ονομαζόταν αρχικά Γεώργιος. Ο πατέρας του λεγόταν Διονύσιος και η μητέρα του Μαρία, και αμφότεροι του μπόλιασαν στην καρδιά του βαθιά πίστη και αγάπη για τον Χριστό. Στην ηλικία των 16 ετών μετέβη στην Αθήνα, εκάρη Μοναχός και αργότερα ιερέυς από τον Άγιο Ραφαήλ. Ο Ραφαήλ πήγε στη

Γαλλία για να κάνει ανώτερες Θεολογικές σπουδές όπου γνώρισε τον συμφοιτητή του Νικόλαο. Όταν τελείωσαν τις σπουδές τους επέστρεψαν στην Αθήνα, και ο μεν Ραφαήλ διορίστηκε ιερέυς στο ναό του Αγίου Δημητρίου του Λαμπαδιάρη πλησίον της Ακροπόλεως, ο δε Νικόλαος χειροτονήθηκε Διάκονος

και υπηρετούσε πλησίον του. Εγιναν ακώριστοι φίλοι. Τους συναντούμε στην Κωνσταντινούπολη όπου είχαν μεταβεί για εκκλησιαστικά ζητήματα και αργότερα στη Θράκη όπου πληροφορήθηκαν την πτώση της Κωνσταντινούπολης.

Αναζητώντας κάποιο ελεύθερο και ασφαλές μέρος για να μονάσουν,

πήγαν στη Λέσβο και αναζήτησαν κάποιο μοναστήρι στο οποίο να αφιερώσουν τη ζωή τους. Βρήκαν ένα παλιό μοναστήρι στις Καρυές της Θερμής, το οποίο το είχαν καταστρέψει οι πειρατές το 1235 και στο οποίο ζούσε ένας μόνο Μοναχός, ο Ρουβείμ. Στη Θερμή έγινε ένα κίνημα αποτίναξης των Τούρκων και οι υπόνοιες τους στράφηκαν στο μοναστήρι ότι δήθεν εκεί κρύβονται και περιθάλπονται οι επαναστάτες, κι έτσι όλη βαρβαρότητα των Τούρκων ξέσπασε στον Ραφαήλ, ο οποίος εν τω μεταξύ είχε γίνει ηγούμενος της Μονής, στον Νικόλαο και άλλους που έλαχε να βρίσκονται στη Μονή όπως ο πρόεδρος της Θερμής, ο Βασίλειος, η σύζυγός του, η ενδεκάχρονη κόρη τους Ειρήνη και ο δάσκαλος της Θερμής, ο Θεόδωρος.

Οι ανακρίσεις και τα βασανιστήρια άρχισαν τη Μεγάλη Πέμπτη και τελείωσαν την Τρίτη της Διακαινησίμου, κατά την οποία όλοι βρήκαν μαρτυρικό θάνατο. Πρώτα έκοψαν το χέρι της κόρης του προέδρου, της 11χρονης Ειρήνης, μπροστά στα μάτια των γονιών της για να τους αναγκάσουν να μαρτυρήσουν τους επαναστάτες και στη συνέχεια έκαψαν το κοριτσάκι ζωντανό μέσα σ' ένα μεγάλο πηγάρι, το οποίο σώζεται σήμερα μέσα στο ναό. Στη συνέχεια, κοιμάτιασαν τους γονείς και αποκεφάλισαν τον δάσκαλο Θεόδωρο. Είχαν δέσει τον Διάκονο Νικόλαο σε έναν κορμό δέντρου, ο οποίος είχε εξαντληθεί από τα βασανιστήρια και βλέποντας τη σφαγή των υπόλοιπων δεν άντεξε και έπαθε ανακοπή καρδιάς. Ο Άγιος Ραφαήλ υποβλήθηκε σε φρικτά βασανιστήρια, τέλος τον θανάτωσαν αφού του πριόνισαν το στόμα. Ήταν Λαμπροτρίτη 9 Απριλίου του 1463. Οι Τούρκοι έβαλαν φωτιά και ισοπέδωσαν το Μοναστήρι αφήνοντας άταφα διάσπαρτα εδώ κι εκείνα τα λείψανα των μαρτύρων. Κάποιοι κάτοικοι της Θερμής παρά την μεγάλη τρομοκρατία έπειτα από μερικές μέρες ανέβηκαν στο Μοναστήρι και τα έθαψαν.

Εκεί στο καταστραμμένο Μοναστήρι υπήρχε ένα μικρό ετοιμόρρο-

πο εκκλησάκι, στο οποίο κάθε Λαμπροτρίτη ανέβαιναν οι κάτοικοι της Θερμής και Λειτουργούσαν και το περίεργο του πράγματος είναι πως δεν ήξεραν τον λόγο που Λειτουργούσαν κάθε Λαμπροτρίτη κι όχι άλλη μέρα. Η τοποθεσία αυτή είχε ονομαστεί «καλόγερος», διότι πολλοί κάτοικοι της Θερμής έβλεπαν μια σκιά που έμοιαζε σαν Μοναχός, ένας ψηλός καλόγερος.

Το 1959 οι ιδιοκτήτες του ελαιοκλήματος, Άγγελος και Βασιλική Ράλλη, θέλησαν στη θέση του παλιού παρεκκλησίου να χτίσουν ένα καινούργιο. Στις 29 Ιουνίου του 1959 άρχισαν οι εργασίες της εκσκαφής, αλλά στις 3 Ιουλίου σταμάτησαν διότι καθώς έσκαβαν οι εργάτες βρήκαν έναν τάφο σχηματισμένο με απλές πέτρες και μέσα του υπήρχαν οστά. Αυτή ήταν η μέρα που άρχισε η μεγάλη αγιοφάνεια της Θερμής της Λέσβου. Πολλά παράξενα γεγονότα και σημεία άρχισαν να εκτυλίσσονται, όπως ανεξήγητοι κρότοι, οράματα και όνειρα και μάλιστα σε ανθρώπους οι οποίοι δεν διακρίνονταν για θέρμη πιστης αλλά μάλλον το αντίθετο συνέβαινε. Επίσης, γίνονταν αποκαλύψεις, ενδείξεις και καθοδηγήσεις στον τόπο του μαρτυρίου οι οποίες οδήγησαν στην ανεύρεση κι άλλων τάφων και οστών, ενώ αποκαλύψεις και ενύπνια εξιστορούσαν λεπτομερώς ολόκληρη την ιστορία του Αγίου Ραφαήλ, του οποίου η σιαγόνα δεν βρέθηκε μαζί με τα υπόλοιπα ιερά οστά του, αλλά σε άλλο σημείο που ο ίδιος υπέδειξε.

Εν τω μεταξύ, άρχισαν τα θαύματα και η συρροή κόσμου από όλα τα μέρη της Ελλάδος και του εξωτερικού. Ο λόφος της Θερμής κατέστη τόπος γεγονότων θαυμαστικών και θαυμάτων, μία ατέλειωτη πηγή χάριτος του Χριστού.

Αυτοί είναι περιληπτικά οι άγιοι και νεομάρτυρες της Λέσβου, Ραφαήλ, Νικόλαος και Ειρήνη, ολοζώντανοι και θαυματουργοί, διότι είναι στη συντροφιά του ολοζώντανου και θαυματουργού Αναστημένου Χριστού.

Τα Αμφια της Αγίας Τράπεζας

Η Αγία Τράπεζα συμβολίζει όπως είπαμε το θρόνο του Θεού, αλλά και τον τάφο Του. Είναι φυσικό λοιπόν να στολίζεται και να καλύπτεται αναλόγως, όπως αρμόζει στο Βασιλικό αυτό θρόνο (ή και τάφο).

Για ένδειξη τιμής, αλλά και για αισθητικούς λόγους η Αγία Τράπεζα καλύπτεται από τα καλύμματα:

α. Το Κατασάρκιο

Είναι λευκό λινό ύφασμα, με το οποίο καλύπτεται η Αγία Τράπεζα την ώρα που τελούνται τα εγκαίνια του Ναού. Εικονίζει τη νεκρική σινδώνα του Χριστού και δεν αλλάσσεται.

β. Η Ενδυτή

Είναι κάλυμμα πολυτελείας, η λεγόμενη στολή της Αγίας Τράπεζας, στρώνεται πάνω από το Κατασάρκιο σύμβολο της δόξης και της

θείας ευπρεπειάς. Τα καλύμματα αυτά είναι κατά περιόδους διαφόρων χρωμάτων: πορφυρούν κατά την περίοδο της Μεγάλης Τεσσαρακοστής (τον Χριστό Τον «πενθούμε» ως Βασιλέα και όχι ως άνθρωπο), λευκό κατά την περίοδο του Πάσχα και άλλων χρωμάτων σ' άλλες εποχές και περιόδους.

γ. Το Ειλπτό

Υφασμα που απλωνόταν μόνο κατά την τέλεση της Θείας Ευχαριστίας μετά την απόλυση των Κατηχουμένων. Εμενε διπλωμένο κάτω από το Ευαγγέλιο. Σήμερα το Ειλπτό, όπου υπάρχει, χρησιμοποιείται για κάλυμμα του Αντιμνήσιου.

δ. Το Αντιμνήσιο

Είναι τεμάχιο υφάσματος (διαστάσεων 40 X 50 περίπου εκατοστών) πάνω στο οποίο έχουν ζω-

γραφιστεί ποικίλες ιερές παραστάσεις και σύμβολα. Κύρια παράσταση είναι ο Χριστός κατά τον τύπο του Επιταφίου, ή ο Χριστός στην άκρα ταπείνωση. Τα Αντιμνήσια καθαγιαζονται συνήθως στα εγκαίνια Ναών, χρίονται με Άγιο Μύρο και προσάπτονται σε μία τουλάχιστον γωνία τους Αγία Λείψανα.

Όταν τελείται Θεία Λειτουργία σε μη εγκαινιασμένους Ναούς, σε εξωκλήσια, σε Στρατόπεδα ή στην ύπαιθρο, χρησιμοποιείται «φορητή» εγκαινιασμένη Αγία Τράπεζα, το Αντιμνήσιο (αντί + mensa = αντί τραπέζης). Σ' αυτή την περίπτωση πρέπει να υπάρχουν οπωσδήποτε προσαρμμένα Αγία Λείψανα.

Τα Αντιμνήσια χρησιμοποιούνται σε όλους τους Ιερούς Ναούς,

εγκαινιασμένους και μη. Στη δεύτερη περίπτωση πρέπει να έχουν Αγία Λείψανα. Οπου το Αντιμνήσιο το

καλύπτουν με το Ειλπτό, το προστατεύουν και από τις φθορές (τριβή με το Ευαγγέλιο).

Ο Χριστός, η Σαμαρείτιδα και η δυναμική του λόγου και του διαλόγου

Του Θεοδώρου Καλμούκου

Ο Χριστός κατάκοπος και καταϊδρωμένος από την πεζοπορία, είχε περάσει από την πόλη της Σαμάρειας, σταμάτησε να ξεποστάσει για λίγο σ' ένα πηγάδι, το ονομαστό ως πηγή του Ιακώβου, η ώρα ήταν περίπου έξι το βράδυ: «Ο ουν Ιησούς κεκοπιακώς εκ της οδοιορίας εκαθέζετο ούτως επί την πηγή, ώρα ην ωσί έκτη», αναφέρει ακριβώς το πρωταρχικό κείμενο του Ευαγγελιστή Ιωάννη. Ήταν μόνος του εκεί στο φρέαρ (πηγάδι), ο Χριστός, διότι οι μαθητές του είχαν πάει στην πόλη για να αγοράσουν τρόφιμα, «ίνα τροφάς αγοράσωσι». Ξαφνικά εμφανίζεται μπροστά του μία γυναίκα από την Σαμάρεια με έναν κουβά στο χέρι για να αντλήσει νερό από το πηγάδι και καθώς ήταν διψασμένος ο Χριστός από την πεζοπορία και το λιποθύρι όλη τη μέρα, την παρακάλεσε, λέγοντας την δώσε μου λίγο νερό να πω, «δος μοι πειν».

Η αντίδραση της Σαμαρείτιδας γυναίκας ήταν ακαριαία, αρνητική μάλλον και επιθετική θα λέγαμε. Ίδου τι είπε στον Χριστό: Μα καλά πώς εσύ που είσαι Ιουδαίος ζητάς από μένα μια Σαμαρείτισσα γυναίκα, νερό; Δεν γνωρίζεις ότι δεν υπάρχει επικοινωνία ανάμεσα στους Ιουδαίους και τους Σαμαρείτες; Δεν ξέρεις ότι δεν έχουμε καμία σχέση μεταξύ μας; Δεν ξέρεις ότι δεν συμπαθεί ο ένας τον άλλον;

Κι ο Χριστός με ύφος γαλήνιο και μελιχίο της είπε: Αν γνώριζες ποιος είναι αυτός που σου ζητά νερό, εσύ θα τον παρακαλούσες να σου δώσει εκείνος ζωντανό νερό να πεις.

Μα τι λέτε Κύριε, του απάντησε η Σαμαρείτιδα, αφού δεν έχεις άντλημα, δηλαδή δεν έχεις κουβά, κάδο, και το πηγάδι είναι βαθύ; Πού θα βρεις εσύ το ζωντανό, το γάργαρα νερό να μου δώσεις; Μήπως θεωρείς τον εαυτό σου μεγαλύτερο από τον πατέρα μας τον Αβραάμ, ο οποίος ήπιε από αυτό το πηγάδι και μας το άφησε κληρονομία για να πίνουμε κι εμείς και τα ζώα μας;

Κι ο Χριστός συνεχίζει τον διάλογο και της λέγει: Οποιοσ πει από αυτό το νερό θα διψήσει πάλι, αλλά όποιος πει από το νερό που θα του δώσω εγώ δεν πρόκειται να ξαναδιψήσει ποτέ πια, στον αιώνα. Κι αμέσως η Σαμαρείτιδα του είπε: Κύριε δώσε μου από το δικό σου το νερό για να μην ξαναδιψάσω και να μην αναγκάζομαι να έρχομαι εδώ να αντλώ.

As παρατηρήσουμε κάτι, αντιστράφηκε η ροή της συζήτησης και της ζήτησης. Ενώ στην αρχή ο Χριστός της ζήτησε νερό, τώρα του ζητά εκείνη!

Και σ' αυτό ακριβώς το σημείο ο Χριστός δοκίμασε την ειλικρίνεια και την εντιμότητά της όταν της είπε πάγαινε να φωνάξεις τον άνδρα σου, κι εκείνη του απάντησε δεν έχω άνδρα. Κι ο Χριστός της αποκάλυψε πέντε άνδρες είχες, κι αυτόν που έχεις τώρα δεν είναι άνδρας σου, δηλαδή ήταν παράνομη η σχέση και ο δεσμός της μαζί του. Εκεί-

Τοιχογραφία με τον Ιησού Χριστό συνομιλών με την Σαμαρείτιδα

νη έμεινε άφωνη και του είπε, βλέπω ότι είσαι προφήτης.

Μεγάλο πράγμα στον άνθρωπο η εντιμότητα, η ειλικρίνεια, η αλήθεια. Είναι κοσμήματα, τα οποία διακρίνουν τον άνθρωπο και τον εξανθρωπίζουν ακόμα πιο πολύ.

Κι η κουβέντα συνεχίστηκε ανάμεσα στον Χριστό και την Σαμαρείτιδα, κι ήταν πάνω ακριβώς σ' αυτόν τον διάλογο που ο Χριστός αποκάλυψε τον ορισμό και την ιδιότητα του Θεού, όταν είπε στην Σαμαρείτιδα πως «πνεύμα ο Θεός και τους προσκυνώντας αυτόν εν πνεύματι και αληθεία δει προσκυνείν», δηλαδή ο Θεός είναι πνεύμα και όσοι τον προσκυνούν, πρέπει να τον προσκυνούν εν πνεύματι και αληθεία, πνευματικά και αληθινά.

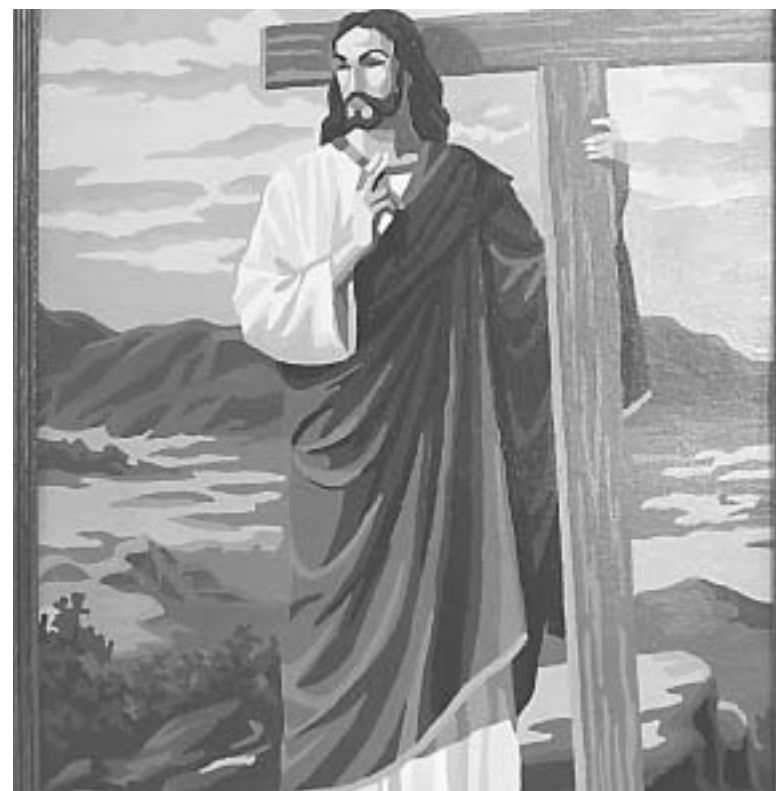
Στο σημείο αυτό η Σαμαρείτιδα του είπε, «ωραία τα λες, αλλά ξέρω ότι θα έλθει ο Μεσσίας, ο λεγόμενος Χριστός, κι εκείνος θα μας τα εξηγήσει όλα». Κι ο Ιησούς της απάντησε, εγώ είμαι που σου μιλώ, «εγώ ειμί ο λαλών σοι». Κι ακριβώς σ' αυτό το σημείο επέστρεψαν οι μαθητές του και έμειναν άφωνοι βλέποντάς τον να συνομιλεί με την Σαμαρείτιδα. Κανείς όμως δεν του είπε, μα καλά τι δουλειά έχεις και συζητάς μαζί της; Η γυναίκα εν τω μεταξύ είχε ξεχάσει τον σκοπό για τον οποίον είχε πάει στο πηγάδι, δηλαδή για να αντλήσει νερό, άφησε εκεί τον κουβά και την στάμνα της και έτρεξε στην πόλη φωνάζοντας ελάτε να δείτε κάποιον, μήπως είναι ο Χριστός!

Πολύς κόσμος άρχισε να φτάνει στο πηγάδι για να δει τον Χριστό.

Εν τω μεταξύ οι μαθητές του είχαν πεινάσει και του έλεγαν, «Ραβί φάγε», δηλαδή Δάσκαλε φάγε. Κι εκείνος τους απαντούσε πως «εγώ έχω φαγητό να φάω το οποίο εσείς δεν ξέρετε». Αλληλοκοιτάχτηκαν οι μαθητές και ρωτούσε ο ένας τον άλλον, μήπως τότε που λείπαμε του έφερε κάποιος φαγητό; Οχι, απάντησε ο Χριστός, «αλλά η δική μου η τροφή είναι να κάνω το θέλημα

του Θεού Πατέρα μου ο Οποίος με έστειλε».

Εντυπωσιακά αυτά τα συμβάντα που μας διέσωσε τόσο ζωντανά και παραστατικά ο ευαγγελιστής Ιωάννης, ο μαθητής της αγάπης, ο οποίος αποκαλέστηκε και «βοανηγές», δηλαδή, γιος της βροντής, επειδή ήταν δυναμικός στο λόγο, στη σκέψη, στη θεολογία, στη γραφή, γ' αυτό και ονομάστηκε και Θεολό-

γος.

Το στοιχείο που κυριαρχεί στη σημερινή περικοπή είναι ο διάλογος, κάτι το οποίο εφάρμοζε ο Χριστός τακτικά. Εμπαινε δηλαδή σε διάλογο με τους ανθρώπους, ξεκινώντας από απλά πράγματα, όπως εδώ από την ζήτηση λίγου νερού, μίλησε για δίψα πνευματική, αλλά και μέσα από τον διάλογο έδωσε σε μία γυναίκα Σαμαρείτιδα, με τη φυλή της οποίας οι Ιουδαίοι ήταν στα μαχαίρια που λέμε, τον ορισμό του Θεού όταν της είπε, «πνεύμα ο Θεός».

Εδώ για άλλη μία φορά βλέπουμε τη δύναμη και τη δυναμική του λόγου και του διαλόγου, ο οποίος μπορεί να διατυπώσει ακόμα και τις πιο υψηλές έννοιες, αλλά και να μετατρέψει καταστάσεις εχθρότητας, σε φιλίες και αγάπες. Αυτό ακριβώς έγινε εδώ, γ' αυτό είναι αδιανόητο σήμερα να μιλούμε για διακοπή κοινωνίας και επικοινωνίας, διότι όταν σταματά ο λόγος και ο διάλογος, αρχίζει η έχθρητα και ο πόλεμος, η βία και το μίσος, με κατάληξη το θανατικό. Και ξέρετε, το θανατικό δεν είναι μόνο φυσικό, αλλά και πνευματικό και ηθικό.

Ο λόγος και ο διάλογος οδηγεί στην κοινωνία προσώπων. Η Εκκλησία μας βρίσκεται και οφείλει να βρίσκεται σ' έναν διαρκή και ατέλειστο διάλογο με όλους όσοι λαχταρούν την αλήθεια και τη ζωή την απαλλαγμένη από τη φθορά και το θάνατο. Ο λόγος κοινωνεί και επικοινωνεί την αλήθεια και ο διάλογος τον μεταποιεί σε κοινωνία. Κι η προσευχή είναι κατά βάση ένας διάλογος και μάλιστα προσωπικός με τον Θεό, με τον οποίον συνάπτουμε «πίστη» δηλαδή εμπιστοσύνη, σχέση προσωπική. Αυτός είναι ο ορισμός και η έννοια της πίστεως στην Ορθόδοξη Θεολογία, είναι μία σύναψη σχέσης η οποία προϋποθέτει μία εκατέρωθεν αγαπτική αυτοπαράδοση ή αν προτιμάτε ολοκληρωτική εγκύστωση στο θέλημα του Θεού. Κι όταν η πίστη γίνει σχέση «ανθρωπόθεν» τότε πλέον αρχίζουμε να ζούμε αληθινά, τίμια, αυθεντικά. Η ζωή μας όλη, γίνεται μαθητεία του όλου Χριστού και της όλης διδασκαλίας του. Κι αρχίζει τότε μια πείνα και μια δίψα να σαλεύει μέσα στα σωθικά μας. Είναι η δίψα για αλήθεια και ζωή, ζωή και αλήθεια Χριστού, η οποία νοηματοποιεί αυτό το ανερχόμενο βιολογικό μας φαινόμενο από την γέννα μας μέχρι τον τάφο μας, και λογοποιεί τον θάνατό μας, αυτήν την ακραία κοινή μας τραγικότητα, την τόσο πραγματική και αναπόφευκτη για όλους μας, άσχετα από ηλικία, κοινωνική, μορφωτική, οικονομική στάθμη και τάξη.

Η Εκκλησία είναι η αέναη και ατέλειστη πηγή του «ζώντος ύδατος», διότι είναι ο Χριστός ο Οποίος στέκει αδιάκοπα κρατώντας στα χέρια του το άντλημα του ουρανού. Ετοιμος να μας ξεδιψάσει. Εμείς δεν έχουμε παρά να ανταποκριθούμε στην προσφορά Του για να ξεδιψάσουμε τη δίψα μας με την αληθεία Του, και νοημοδοτήσουμε τη ζωή μας με τη ζωή Του.

Αγιον Ορος: Ένας τόπος με οικουμενικές συντεταγμένες και ουράνιο προσανατολισμό

Μητροπολίτου Μεσογαίας και Λαυρεωτικής Νικολάου

«Ορος του Θεού» (Ψαλμ. ξζ' 15)

Όσο ψηλότερα ανεβαίνει κανείς, τόσο, όπως μάς λένε οι επιστήμονες, η βαρύτητα αδυνατίζει, τόσο λιγότερο αισθάνεται κανείς την έλξη της Γης, τόσο χαλαρώνουν οι δεσμοί μαζί της, τόσο πιο εύκολα μπορεί να αποχωρισθεί από την απαιτητική και διεκδικητική παρουσία της, τόσο πιο ανάλαφρος γίνεται.

Αλλά και τόσο πιο κοντά αισθάνεται προς τον ουρανό, που είναι μεν ασαφής, αλλά είναι τόσο υπαρκτός και τόσο ποθητός. Αν και λιγότερο ψηλαφητός, μοιάζει πιο αληθινός από την γη. Όσο πιο ψηλά ανεβαίνει, τόσο ο αέρας καθαρίζει, οι ακοές εκλεπτύνονται, ο ορίζοντας διευρύνεται, η σχέση με το αληθινό εντείνεται. Η αλήθεια είναι πιο πειστική από την πραγματικότητα.

Το Αγιον Ορος είναι ο κατ' εξοχήν τόπος στην Ορθοδοξία που ο μοναχισμός για χίλια και πλέον χρόνια βιούται στην πλέον απόλυτη μορφή του. Μπορεί οι αιώνες να προσθέτουν και το «κοσμικό» αποτύπωμά τους πάνω στο σώμα του, μπορεί -και είναι φυσικό- οι άνθρωποι να εκφράζουν και εκεί τα ελαττώματα ή ακόμη και τα πάθη τους, μπορεί και ο σημερινός «πολιτισμός» να έχει κάνει τη ζημιά του, όμως το Ορος διατηρεί κατά έναν ανεξήγητο μυστικό τρόπο το ευλογημένο ήθος του, τις συνεχείς και μοναδικές αποδείξεις της χάριτός του, την σπάνια και ιδιότυπη πνευματική δύναμή του, την ολοζώντανη σχέση του με τον «τόπο» της βασιλείας του Θεού και τον «καιρό» του Κυρίου. Το φρόνημά του δεν κινδυνεύει από τις λάθος επιλογές, δεν βλάπτεται από τον κακό εκουχρονισμό, δεν φθείρεται από τις εποχές και από τους ανθρώπους, τους όποιους ανθρώπους. Η αλήθεια του αντέχει.

Μοιάζει με βράχο που τα κύματα των πολιτικών επιρροών, της αλόγιστης χρήσης της τεχνολογίας, του τουρισμού, των ενδομοναχικών διενέξεων, αντιζηλιών, ακόμη και εμπαιθειών, των τοπικιστικών αντιλήψεων, των πάσης φύσεως εχθρών, το μόνο που καταφέρνουν είναι η προς καιρόν να τον σκεπάζουν ή απλά να γλείφουν την εξωτερική του επιφάνεια αφήνοντας το περιεχόμενό του κυριολεκτικά ανέπαφο.

Κάτι υπάρχει που πραγματικά το προφυλάσσει. Ίσως να είναι η μοναχική πολυμορφία του, ίσως η διαχρονική αντοχή του, ίσως η φυσικότητα της μοναχικής έκφρασής του, ίσως οι θησαυροί, τα κειμήλια και η αίγλη του, ίσως το «άβατο» και το «αυτοδιοικητό» του, ίσως ο οικουμενικός χαρακτήρας του, ίσως η Θεομητορική σκέπη και προστασία του, ίσως η ειδική χάρη του. Το Βυζάντιο, παρά την θεοκρατικότητά

του, ύστερα από 11 αιώνες δόξης έπεσε. Το Ορος διανύει τον 14ο αιώνα της ζωής του, αλλά βαδίζει με τον βηματισμό του μέλλοντος αιώνος και σου δίνει την αίσθηση ότι είναι ένας τόπος «ουκ εκ του κόσμου τούτου» (Ιω. ιη' 36) που η σχέση του με τον χρόνο είναι όση και η επαφή της επιφάνειάς του με τον αέρα, το δε πολίτευμά του «εν ουρανοίς υπάρχει» (Φίλιπ. γ' 20).

«Ορος πίων, όρος τετυρωμένον» (Ψαλμ. ξζ' 15)

Εχοντας χαλαρή σχέση με την εγκοσμιότητα και εφημερότητα, όντας συνεχώς εστραμμένο προς τα έσχατα και τα υψηλά, μοιάζει με μια αγκαλιά που χωρεί όλους και ένα βλέμμα που διακρίνει και τα επείκεια και του χρόνου και της λογικής. Το Ορος έχει γεωγραφικές συντεταγμένες στην Ελλάδα αλλά δεν ανήκει σε αυτήν.

Ίσως να είναι τι κατ' εξοχήν κομμάτι της Ορθόδοξης ζωής που υπογραμμίζει την καθολικότητα και οικουμενικότητα της Εκκλησίας. Ανάμεσα στα μοναστήρια του, έχει ένα

Ρώσικο, ένα Σέρβικο και ένα Βουλγάρικο. Διαθέτει δύο Ρουμάνικες σκήτες και φιλοξενεί μοναχούς από χώρες και πολιτισμούς μακρινούς, όπως το Περού και η Κολομβία. Μέσα στα γεωγραφικά του πλαίσια ομιλούνται και προσφέρεται η θεία λατρεία σε πλείστες όσες γλώσσες, εκφράζονται ποικίλοι πολιτισμοί, αποτυπώνονται πολλές παραδόσεις, υπάρχει μια θαυμάσια και ισόρροπη ποικιλομορφία. Τίποτε από όλα αυτά δεν παρεμποδίζει την ενότητα της πίστεως, την καθολικότητα του Ορθόδοξου πνεύματος, την οικουμενικότητα της εκκλησιαστικής μαρτυρίας.

Αντίθετα, όλα αυτά αποδεικνύουν ότι ο λόγος του Θεού δεν περιορίζεται από γλώσσες, δεν περισφίγγεται από σύνορα, δεν ασφικτιά από πολιτισμικές εκφράσεις, ίσως ούτε και από θρησκείες. Είναι ενδιαφέρον ότι από τα μέλη του Συλλόγου «Οι φίλοι του Αγίου Ορους» στην Αγγλία, μόνον το ένα τρίτο είναι Ορθόδοξοι. Οι μη Ορθόδοξοι συγγραφείς που καταθέτουν τον εντυπωσιασμό τους και την υποψία

της μυστικής δυνάμεώς του όλο και πληθαίνουν. Το Ορος συγκινεί κάθε καρδιά.

Ο χώρος και ο χρόνος αποκτούν άλλη διάσταση και προοπτική. Η σχέση με τα γήινα, τα εφήμερα, τα φθαρτά είναι εντελώς συμβατική. Εννοίες όπως χρήμα, ιδιοκτησία, περιουσία, επένδυση, διασκέδαση, ανταγωνισμός, συμφέρον, εκφυλίζονται σε εντελώς δευτερεύοντες όρους. Από τα γήινα εδώ επιλέγονται τα εντελώς αναγκαία. Η ψυχική ξανοίγεται στα ουράνια. Εδώ κυριαρχεί το ενδιαφέρον για τα αιώνια, για την βασιλεία του Θεού. Η ιστορία δεν υπάρχει για να λατρεύεται, αλλά για να θεμελιώνει το παρόν. Το μέλλον δεν παρουσιάζεται για να εκτονώνει τα πεσμένα συναισθήματα, αλλά για να μεταμορφώνει το παρόν. Όλος ο χρόνος συμμικνώνεται στην αγκαλιά του. Το Ορος ακολουθεί το παλαιό ημερολόγιο με την συνείδηση ότι είναι λάθος, χωρίς αυτό να ενοχλεί, και με τον λογιισμό ότι είναι για τον τόπο το δοκιμασμένο. Αλλά και ο Βυζαντινός χρονικός κύκλος της ημέρας,

που είναι τόσο άβολος στην πράξη, φαίνεται πως εδώ έχει τον λόγο του. Το Ορος ζει στον δικό του χρόνο. Εκεί ξεφύγει από τους πιο σφιχτούς κλοιούς και έχει νικήσει και τις πιο παντοδύναμες κυριαρχίες.

Ο χρόνος δεν δεσμεύει. Η παράδοση δεν περιορίζει. Το λειτουργικό τυπικό δεν φυλακίζει. Η εθνική ταυτότητα και η γλώσσα δεν απολυτοποιούνται. Η μόρφωση δεν αποτελεί πρόνομο. Διακρίσεις δεν υπάρχουν. Οι συγκρίσεις αποφεύγονται. Αυτό που κυριαρχεί είναι η αδιάλειπτη παράσταση ενώπιον του Θεού και το αγκάλιασμα του σύμπαντος κόσμου.

«Εις τα όρη ψυχή αρθώμεν όθεν η βοήθεια ήκει» (Ψαλμ. ρκ' 1)

Το πρώτο ιδίωμα του Αθωνα είναι ότι είναι Ορος και μάλιστα νοπτόν. Είναι σημείο υψηλόν. Αντιπροσωπεύει μία ζωή που προσεγγίζεται ως ανάβαση, απολαμβάνεται «ταϊς υψηλαίς φρεσί», αναφέρεται στην «τα άνω ατενίζουσας καρδιάν», που επιζητεί τον «εν υψηλοίς κατοικούντα», τον Υψιστον. Είναι ενδιαφέ-

ρον ότι στην παράδοση της Εκκλησίας μας υπάρχουν τέσσερις αιογραφικές αναφορές σε όρη στα οποία συνέβησαν αποκαλυπτικά γεγονότα.

Στο Ορος Σινά, ο Μωυσής παραλαμβάνει τις δέκα εντολές, την έκφραση της θείας βουλήσεως. Συνομιλεί μαζί Του, ακούει την φωνή Του και αντικρύζει τα οπίσω Του (Εξοδος κεφ. ιθ' και κ').

Στο Καρμήλιον Ορος, ο προφήτης Ηλίας προσεύχεται, εισακούεται η φωνή του, λαμβάνει την απάντηση του Θεού και αισθάνεται την παρουσία Του. Γεύεται τα σημεία της δυνάμεώς Του (Γ' Βασ. κεφ. ιη', ιθ' και κ').

Στο Ορος των Ελαιών, λαμβάνει χώραν το γεγονός της Θείας Αναλήψεως του Κυρίου, ο οποίος θεώνει το πρόσωπωμα και «επί των ώμων την πλανηθείσαν άρας ανθρωπείαν φύσιν τώ Θεώ και Πατρί προσήγαγε» (Ψαλμ.). Εδώ υπεμφαίνεται η δόξα και τιμή της ανθρωπίνης φύσεως (Πραξ. α' 12).

Τέλος, στο Ορος Θαβώρ, ο Κύριος φανερώνει την δόξαν Του στο μέτρο που αντέχει να την αναγνωρίσει η ανθρώπινη φύση και εκπέμπει το θείο φώς Του (Ματθ. ιζ' 1-8).

Το Ορος είναι όρος των θείων εντολών, είναι τόπος του πρακτικού βίου, τόπος υπομονής, ταπείνωσης, αγάπης, τόπος θείων επενδύσεων. Είναι τόπος «διπνεούς βίας της φύσεως, και ανελλιπούς φυλακής των αισθήσεων», είναι τόπος άκρας, αδιαλείπτου και ανυποχωρήτου ασκήσεως και αποταγής.

Είναι τόπος προσευχής και σημείων. Η προσευχή είναι αδιάκοπη, από πολλούς, εκτενής και μακρά. Οι ασκητές ξεκινούν με την δύση του ηλίου την ολονυκτία τους, οι κοινοβίτες παίρνουν τη σκυτάλη το μεσονύκτιο, το πρωί τελείται η Θεία Λειτουργία, κατά την διάρκεια της ημέρας οι ακολουθίες των Ωρών, στο διακόνημα, στο κελλί, στον χρόνο της πouxίας και της φιλόθεης αδολεσχίας ακούγεται διαρκώς και από πολλούς η επανάληψις των θείων νοημάτων της ευχής. Οι γλώσσες προσεύχονται, η αρχιτεκτονική των ναών υπογραμμίζει την ένταση της προσευχής, το πρόγραμμα, οι μακρές ακολουθίες, οι καρδιές των μοναχών όλα διακατέχονται από το άρωμα της προσευχητικής μελωδίας.

Το Ορος φανερώνει την ακρότητα των ανθρωπίνων καταστάσεων. Έχει την μεσότητα του διακριτικού ήθους, αλλά και την δίχως άκριτες ακρότητες θεία ακρότητα του απόλυτου και ασυμβίβαστου βίου και φρονήματος. Η καθημερινή αγρυπνία, η απουσία της γυναικείας παρηγορίας έστω και ως εικόνας, η δεδομένη υπακοή, η χωρίς προσωπικές επιλογές ζωή, υπογραμμίζουν την φυσικότητα της υπέρ φύσιν καταστάσεως. Στο Ορος αναδεικνύεται το μεγαλείο της ανθρωπίνης φύσεως. Ο τόπος λειτουργεί ως εργαστήριο θεώσεως. «Την εν σαρκί ζωήν σου κατεπλάγησαν αγγέλων τάγματα», ψάλλει ο Αθωνικός κόσμος τιμώντας τον πατέρα του Αγιο Αθανάσιο τον Αθωνίτη. Τα ανθρώπινα μέτρα εκτείνονται στα έσχατα όριά τους. Εδώ, άγιοι, όπως ο άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς γίνονται επόπται της θεότητας. Άγιοι, όπως ο άγιος Μάξιμος ο Καυσοκαλύβης, αποτι-

νάσσουν την γήινη βαρύτητα ώστε και να ίπτανται. Άγιοι, όπως ο άγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης, εκφράζουν την ευφροσύνη τους ως φωτισμό και μεταμορφώνουν την γνώση τους σε αποκαλυπτικό λόγο. Άγιοι, όπως οι σύγχρονοί μας π. Παΐσιος, π. Εφραίμ, γέρον Ιωσήφ ο Ηουχαστίς συνδυάζουν την βία στην ζωή τους με την χάρη, όπως οι παλαιοί γέροντες της ασκητικής γραμματείας. Άγιοι όπως ο Άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός ή οι επίσης σύγχρονοί μας π. Σωφρόνιος και π. Πορφύριος αντλούν δυνάμεις από το Αθωνικό φρέαρ για λίγα χρόνια και μεταμορφώνονται σε παγκόσμιους αναμορφωτές και ιεροκήρυκες και θεολόγους διά βίου.

Το Ορος όμως δεν είναι μόνον τόπος της ανθρωπίνης πνευματικής δόξας. Και στα τέσσερα προαναφερθέντα όρη, η παρουσία του Θεού υποδηλώνεται από την εμφάνιση κάποιων νεφέλης.

Στο Σινά ως «νεφέλη γνοφώδης», εντός της οποίας εισέρχεται ο Μωυσής, αισθανόμενος αλλά μη ορών τον Κύριο (Εξοδος ιθ' 16 και κδ'). Στο Καρμήλιον όρος η «νεφέλη» λύει την σιγή του ουρανού και φέρνει «υετόν» κατά θαυμαστόν τρόπον (Γ' Βασ. ιη' 44). Στο Ορος της Θείας Αναλήψεως «νεφέλη υπέλαβε» τον Κύριο και τον αναφέρει στον ουρανό (Πραξ. α' 9). Τέλος, στο Θαβώρ «νεφέλη φωτεινή επεσκίασε» τους μαθητές και «φωνή εκ της νεφέλης λέγουσα, ούτός εστιν ο υιός μου ο αγαπητός, εν ω ευδόκησαν αυτού ακούετε» καταδεικνύει την συμπουσία του Θεού Πατρός (Ματθ. ιζ' 5).

Το Ορος ζει μέσα στην νεφέλη των χαρίτων του Θεού. Άγια λείψανα ευωδιάζουν, ιερές εικόνες μυροβλύζουν, τα αναμενόμενα ανατρέπονται, τα προσδοκώμενα υπερβαίνονται, οι εκπλήξεις ξεπερνούν τα συνηθισμένα γεγονότα, ο Θεός ενεργεί πιο δυνατά από τους φυσικούς νόμους και την λογική. Μέσα στην Αγιορείτικη νεφέλη εισέρχεται ως επισκέπτης και διαπιστώνει, όπως ο Μωυσής, ότι στα χέρια σου βρίσκονται οι πλάκες των θείων εντολών. Διευκολύνεται στην τήρησή τους. Σε ξαφνιάζει η παρουσία της και αιφνιδιάζεσαι από το «σημείον» του υετού της χάριτος του Θεού. Την αισθάνεσαι ως μυστήριο και «πίπτεις επί πρόσωπον φοβούμενος σφόδρα», όπως οι μαθητές στο Θαβώρ. Την αντικρύζεις και ακούς την φωνή του Θεού Πατρός μέσα σου. Την νοιώθεις ως ψηλάφητο θεϊκό μεγαλείο και «ατενίζεις εις τον ουρανό», όπως οι απόστολοι στο Ορος των Ελαιών και «επιστρέφεις» μετά μεγάλης μυστικής «χαράς».

Αν το Ορος της θεϊκής παρουσίας φωτίζει με την θέα των αποκαλύψεων, η νεφέλη του θείου μυστηρίου πληροί την καρδιά με την ταπείνωση της ακτίστου χάριτος. Στο Άγιον Ορος ζεις το θαύμα, αντιλαμβάνεσαι την αγιότητα, φωτίζεσαι από όσα μπορείς να δεις, τρέφεσαι από όσα αδυνατείς να προσεγγίσεις, «φρονείς εν εαυτώ ο και εν Χριστώ Ιησού» (Φιλιπ. β' 5).

Πριν από αρκετά χρόνια με πλησίασε κάποιος νεαρός φοιτητής. Με πολλή διστακτικότητα, αλλά και με

Ιερά Μονή του Οσίου Γρηγορίου

Αγιον Ορος: Ένας τόπος με οικουμενικές συντεταγμένες και ουράνιο προσανατολισμό

Συνέχεια από τη σελίδα 7

την ένταση του απαιτητικού αναζητητή, μου δήλωσε ότι είναι άθεος, που όμως θα ήθελε πολύ να πιστέψει, αλλά δεν μπορούσε. Χρόνια προσπαθούσε και αναζητούσε, χωρίς όμως αποτέλεσμα. Συνομίλησε με καθηγητές και μορφωμένους, αλλά δεν ικανοποιήθηκε η δίψα του για κάτι σοβαρό. Άκουσε για μένα και αποφάσισε να μοιρασθεί μαζί μου την υπαρξιακή ανάγκη του. Μου ζήτησε μια επιστημονική απόδειξη περί υπάρξεως Θεού.

- Ξέρεις ολοκληρώματα ή διαφορικές εξισώσεις; τον ρώτησα.

- Δυστυχώς όχι, μου απαντά. Είμαι της φιλοσοφικής.

- Κρίμα! διότι ήξερα μία τέτοια απόδειξη, είπα εμφανώς αστειεύομενος.

Ενοιωσε αμήχανα και κάπως σιώπησε για λίγο.

- Κύτταξε, του λέω. Συγγνώμη που σε πείραξα λιγάκι. Αλλά ο Θεός δεν είναι εξίσωση ούτε μαθηματική απόδειξη. Αν ήταν κάτι τέτοιο, τότε όλοι οι μορφωμένοι θα Τον πίστευαν. Να ξέρεις, αλλιώς προσεγγίζεται ο Θεός. Έχεις πάει ποτέ στο Αγιον Ορος; Έχεις ποτέ συναντήσεις κανέναν ασκητή;

- Οχι, πάτερ, αλλά σκέπτομαι να πάω, έχω ακούσει τόσα πολλά. Αν μου πείτε, μπορώ να πάω και αύριο.

Ξέρετε κανέναν μορφωμένο να πάω να τον συναντήσω;

- Τι προτιμάς; Μορφωμένον που μπορεί να σε ζαλίσει ή άγιον πού μπορεί να σε ξυπνήσει;

- Προτιμώ τον μορφωμένο. Τους φοβάμαι τους αγίους.

- Η πίστη είναι υπόθεση της καρδιάς. Για δοκίμασε με κανέναν άγιο. Πώς σε λένε; ρωτώ.

- Γαβριήλ, μου απαντά.

Τον έστειλα σε έναν ασκητή. Του περιέγραψα τον τρόπο προσβάσεως και του έδωσα τις δέουσες οδηγίες. Κάναμε κι ένα σχεδιάγραμμα.

- Θα πας, του είπα, και θα ρωτήσεις το ίδιο πράγμα. Είμαι άθεος, θα του πεις, και θέλω να πιστεύσω. Θέλω μια απόδειξη περί υπάρξεως Θεού.

- Φοβάμαι, ντρέπομαι, μου απαντά.

- Γιατί ντρέπεσαι και φοβάσαι τον άγιο και δεν ντρέπεσαι και φοβάσαι εμένα; Ρωτώ. Πήγαινε απλά και ζήτα το ίδιο πράγμα.

Σε λίγες μέρες, πήγε και βρήκε τον ασκητή να συζητάει με κάποιον νέο στην αυλή του. Στην απέναντι μεριά περίμεναν άλλοι τέσσερις καθισμένοι σε κάτι κούτσουρα. Ανάμεσα σε αυτούς και ο Γαβριήλ βρήκε δειλά την θέση του. Δεν πέρασαν περισσότερα από δέκα λεπτά και η συνομιλία του γέροντα με τον νεαρό τελειώνει.

- Τι γίνεστε, παιδιά; Ρωτάει. Έχετε πάρει κανένα λογικό επιχείρημα, δίχως καμία συζήτηση, χωρίς την ύπαρξη μιας ξεκάθαρης απάντησης. Γκρεμίσθηκαν μέσα μου αυτομάτως όλα τα «αν», τα «γιατί», τα «μάλιστα» και έμεινε μόνον το «πώς» και το «τι» από δω κι εμπρός.

- Ελα εδώ, λέει απευθυνόμενος στον Γαβριήλ, ξεχωρίζοντάς τον από τους υπόλοιπους. Θα φέρω εγώ το νερό, πάρε εσύ το κουτί αυτό με τα λουκούμια. Και έλα πιο κοντά να σου πω ένα μυστικό: Καλά να είναι κανείς άθεος, αλλά να έχει όνομα αγγέλου και να είναι άθεος; Αυτό πρώτη φορά μου συμβαίνει.

Ο φίλος μας κόντεψε να πάθει έμφραγμα από τον αποκαλυπτικό αιφνιδιασμό. Πού εγνώρισε το όνομά του; Ποιος του αποκάλυψε το πρόβλημά του; Τι, τελικά, ήθελε να του πει ο γέροντας;

- Πάτερ, μπορώ να σάς μιλήσω λίγο; Μόλις που μπόρεσε να ψελλίσει.

- Κύτταξε, τώρα σου ρουπώνει, πάρε το λουκούμι, πες και λίγο νεράκι και πήγαινε στο πιο κοντινό μοναστήρι να διανυκτερεύσεις.

- Πάτερ μου, θέλω να μιλήσουμε, δεν γίνεται;

- Τι να πούμε, ρε παλληκάρη; Για ποιον λόγο ήλθες;

Στο ερώτημα αυτό ένοιωσα αμέσως να ανοίγει η αναπνοή μου, αφηγείται. Η καρδιά μου να πλημμυρίζει από πίστη. Ο μέσα μου κόσμος

να θερμαίνεται. Οι απορίες να λύνονται χωρίς κανένα λογικό επιχείρημα, δίχως καμία συζήτηση, χωρίς την ύπαρξη μιας ξεκάθαρης απάντησης. Γκρεμίσθηκαν μέσα μου αυτομάτως όλα τα «αν», τα «γιατί», τα «μάλιστα» και έμεινε μόνον το «πώς» και το «τι» από δω κι εμπρός.

Ότι δεν του έδωσε η σκέψη των μορφωμένων, του το χάρισε ο ευγενικός υπαιτιγμός ενός αγίου, αποφοίτου μόλις της τετάρτης τάξης του Δημοτικού. Οι άγιοι είναι πολύ διακριτικοί. Σου κάνουν την εγχείρηση χωρίς αναισθησία και δεν πονάς. Σου κάνουν την μεταμόσχευση χωρίς να σου ανοίξουν την κοιλιά. Σε ανεβάζουν σε δυσπρόσιτες κορυφές δίχως τις σκάλες της κοσμικής λογικής. Σου φυτεύουν την πίστη στην καρδιά, χωρίς να σου κουράσουν το μυαλό.

«Αβατον και Θεοβάδιστον»

Το Αγιον Ορος είναι το πανεπιστήμιο της καρδιάς, είναι το θεραπευτήριο του έσω ανθρώπου. Σε φιλοξενεί σε πνευματικές κορυφές που δεν τις προσεγγίζεις ούτε με το πιο σύγχρονο αερόστατο της κοσμικής συλλογιστικής. Η χάρις εδώ δίνει ασυνήθεις εκφράσεις στην αλήθεια.

Το βασικό ερώτημα στο Ορος δεν είναι αν υπάρχει Θεός. Αυτό φαίνεται σαν να έχει λάβει προ

πολλού την οριστική απάντησή του. Ούτε το αν ο Θεός μας είναι καλύτερος από των άλλων. Αυτό το μάς δεν νοείται κτητικά -ο Θεός είναι δικός μου-, αλλά διατυπώνεται υϊκά, κενωτικά -εγώ αγωνίζομαι να γίνωμαι δικός Του. Το ζητούμενο είναι ο αγώνας μετοχής στή θεία φύση Του (Β' Πέτρ. α' 4), η αξιοποίηση της συγγένειας μαζί Του, η απόκτηση της αίσθησης της παρουσίας Του, το πώς και το υγιές της εμπειρίας Του.

Η αξία του δεν έγκειται στους επιμέρους χαρισματικούς μοναχούς του, όσο πολλοί, όσο μεγάλοι κι αν είναι αυτοί. Το μεγαλείο του κρύβεται στο ότι αποτελεί τόπο αναπαύσεως του Θεού. Όπως για άγνωστους σε μάς λόγους, σε μερικές εικόνες, πού ιστορούν το ίδιο πρόσωπο με άλλες, συγκαταβαίνει διαφορετικά, και δίνει ειδική χάρι σε αυτές πού δεν δίνει στις υπόλοιπες, όπως μεταξύ των δώδεκα αγαπημένων μαθητών του είχε και τον «ηγαπημένον», όπως ανάμεσα στους λαούς του επιλέγει και τον «περιούσιον», όπως μόνον σε συγκεκριμένα σημεία, την κολυμβήθρα της Βηθεσδά ή του Σιλωάμ, επιτελεί τα θαύματα της φανερώσεώς Του, έτσι επιλέγει και τόπους μέσα στη δημιουργία Του πού εκφράζει ιδιαίτερα την χάρι Του. Το Αγιον Ορος είναι το Ορος του Θεού.

Τα μυστήρια της Εκκλησίας μας

Του πρ. Γεωργ.
Κουγιουμτζόγλου

1. Γενικά

α. Το νόημα των Μυστηρίων
Η ανθρώπινη φύση μετά το προπατορικό αμάρτημα «εξαγριώθηκε» και έγινε «ακανθώδης» όπως τα άγρια δέντρα. Για την «ημέρωση» της βλάστησε η «ράβδος (= βλαστός) εκ της ρίζης Ιεσοαί και ανθός εκ της ρίζης» (Ησ. ια', 1), ο Θεάνθρωπος Ιησούς Χριστός και έγινε «βλαστός» αισθητός, για να εξημερώσει με αισθητό τρόπο τους αισθητούς ανθρώπους.

Αυτό το εξημερωτικό και αναγεννητικό έργο επιτυγχάνεται με τον τρόπο που όρισε και παρέδωσε ο Χριστός στους Αγίους Αποστόλους και συνεχίζεται να επιτυγχάνεται και να τελείται με τα Αγία Μυστήρια, με την ιδιαίτερη για τον καθένα Ιεροτελεστία.

Εφ' όσον στη γη που ζούμε, με το πεπερασμένο μυαλό που έχουμε, δεν μπορούμε να ερευνήσουμε όλη την Αλήθεια και τα Μυστήρια της πίστεως μας, δεχόμαστε την αποκάλυψη τους, (όχι παραπλανητικά και παράλογα, αλλά υπέρλογα) και εξαγιαζόμαστε υπερφυσικά μέσα από φυσικά υλικά στοιχεία και άκτιστες θείες ενέργειες που απορρέουν από τα Μυστήρια της Εκκλησίας μας.

β. Η έννοια και η αναγκαιότητα των Μυστηρίων

Τα θεία Μυστήρια είναι θεοσύστατες τελετές της Εκκλησίας που μεταδίδουν στα μέλη της με αισθητά σημεία, την αόρατη καθαρτική και αγιαστική Θεία Χάρη.

Όλα τα Μυστήρια μεταδίδουν τη μία Θεία Χάρη, το καθένα με ειδική τελετή και είναι αναγκαία για τη σωτηρία μας όχι όμως όλα. Υποχρεωτικά είναι τα Μυστήρια του Βαπτίσματος, του Χρίσματος, της Θείας Ευχαριστίας και της Μετανοίας - Εξομολογήσεως. Προαιρετικά είναι, της Ιεροσύνης, του Γάμου και του Ευχελαίου.

Οι θεοσύστατες αυτές τελετές ονομάστηκαν μυστήρια για δύο λόγους. Πρώτον, διότι, κατά τον Ιερό Χρυσόστομο, «έτερα ορώμεν και έτερα πιστεύομεν» δηλ. η Θεία Χάρη που μεταδίδουν είναι πραγματική, αλλά αόρατη. Δεύτερον, διότι δεν επιτρεπόταν να τα παρακολουθούν οι άπιστοι ή οι ειδωλολάτρες, αλλά μόνον οι πιστοί. Δε δίδονται τα αγία Μυστήρια της πίστεως σε ανθρώπους που ζουν βίο ασεβή ή μπορεί να τα καταπατήσουν (Ματθ. ζ', 6). και φυσικά τα ανωτέρω είναι τελείως διάφορα από τα αρχαία ειδωλολατρικά μυστήρια ή από τα «μυστήρια» που υπάρχουν σε σύγχρονες θρησκείες ή αιρέσεις.

γ. Πότε είναι έγκυρα τα Μυστήρια

Για να είναι έγκυρο και «κανονικό» ένα Μυστήριο, σύμφωνα με την Αποστολική παράδοση, είναι αναγκαία, τα εξής στοιχεία:

(1) Ο «κανονικά» χειροτονημένος τελετουργός (Ιερέας ή Επίσκοπος).

(2) Τα αισθητά σημεία, δηλ. η

ύλη του Μυστηρίου, που ποικίλλει ανάλογα με το Μυστήριο.

(3) Η ειδική Ιερολογία, δηλ. τα ειδικά για το καθένα λόγια.

Το πρώτο από τα επτά Μυστήρια, το Μυστήριο των Μυστηρίων που αποτελεί και το κέντρο της όλης Λατρείας, είναι το Μυστήριο της θείας Ευχαριστίας, η Θεία Λειτουργία. Το Μυστήριο αυτό, στο οποίο τελείται θυσία και εξλαστήρια και ευχαριστήρια και με προσφέρεται τροφή «ζωής αιωνίου», το Σώμα και το Αίμα του Κυρίου, αναλύθηκε προηγουμένως και γι' αυτό θα αναφερθούμε στα υπόλοιπα Μυστήρια.

2. Το Μυστήριο του Βαπτίσματος

α. Το νόημα του Μυστηρίου

Η λέξη βάπτισμα σημαίνει τη βύθιση ενός αντικειμένου ολόκληρου μέσα στο νερό. και επειδή τα έμφυχα όντα μέσα στο νερό πνίγονται και επέρχεται ο θάνατος, γι' αυτό στη βάπτισμα χρειάζεται έγκαιρη επέμβαση στο βυθισμένο άνθρωπο πριν πνιγεί.

Ο «ναυαγώσωτος» του ανθρώπου είναι ο Θεάνθρωπος Χριστός, ο οποίος μας έσωσε με το σταυρικό Του θάνατο (τη βύθισή Του στην «άβυσσο» του Αδν, όπου βρισκόταν ο άνθρωπος) και την Ανάστασή Του (με την οποία ανέσυρε αναστημένο και τον άνθρωπο). Κατά τον ίδιο τρόπο συμμετέχοντες και εμείς, στο θάνατο και την Ανάσταση Του, υφιστάμεθα την τριπλή κατάδυση στη βάπτισμα (τριήμερος ταφή) και ακολουθεί η ανάδυση και η ανάστασή μας, η νέκρωση του παλαιού ανθρώπου η αναγεννημένη πνευματικά καινή ζωή δια του Αγίου Πνεύματος και η πολιτογράφησή μας στον ουρανό μεταξύ των ζώντων

(Ιω. γ', 4-7. Ρωμ. στ', 3-9. εβρ. ιβ', 23).

Η σωτηρία μας λοιπόν από το θάνατο της αμαρτίας είναι το αληθινό και πραγματικό νόημα του Μυστηρίου.

β. Η σύσταση του Μυστηρίου
Το μυστήριο του Βαπτίσματος προεικονίστηκε και στην Παλαιά και στην Καινή Διαθήκη. Ο Κύριος επίσης συνομιλώντας με το Φαρισαίο Νικόδημο του είπε: «Εάν μη τις γεννηθή εξ ύδατος και Πνεύματος ου δύναται εισελθείν εις την βασιλείαν του Θεού» (Ιω. γ', 5). Η ίδρυση όμως και η παράδοση του Μυστηρίου έγινε μετά την Ανάσταση, όταν είπε στους Αποστόλους Του: «Πορευθέντες μαθήτευσατε πάντα τα έθνη βαπτίζοντες αυτούς εις το όνομα του Πατρός και του Υιού και του Αγίου Πνεύματος» (Ματθ. κη 19). Ο ίδιος ο Κύριος μίλησε και για την αναγκαιότητα του Βαπτίσματος με το παρά πάνω «ου δύναται εισελθείν» και με το «ό πιστεύσας και βαπτισθείς σωθήσεται, ο δε απιστήσας κατακριθήσεται» (Μαρκ. ιστ', 16).

Εκτοτε αυτή είναι η πράξη των Αποστόλων και των διαδόχων τους η «κατήχηση» και το «Βάπτισμα», με το οποίο οποιοσδήποτε εισέρχεται στην Εκκλησία Του, στην Κιβωτό της σωτηρίας.

γ. Τα αισθητά σημεία του Μυστηρίου

Τρία είναι τα αισθητά σημεία που βλέπουμε και ακούμε (1) Το νερό, (2) Η τριπλή κατάδυση και ανάδυση του βαπτιζόμενου και (3) Τα λόγια του Ιερέα: «Βαπτίζεται ο δούλος του Θεού... εις το όνομα του Πατρός και του Υιού και του Αγίου Πνεύματος».

δ. Η ειδική χάρη του Μυστηρίου

Με το άγιο Βάπτισμα μεταδίδεται στο βαπτιζόμενο:

(1) Η άφεση όλων των αμαρτιών, δηλ. η απαλλαγή από το μολυσμό του προπατορικού αμαρτήματος και, όταν ο βαπτιζόμενος είναι μεγάλης ηλικίας, των προσωπικών αμαρτιών. Γι' αυτό μετά το Βάπτισμα, ανεξαρτήτως προηγουμένων ζωής μπορεί ο αναγεννημένος χριστιανός και να ιερωθεί.

(2) Η αναγέννηση, η δικαίωση, η υιοθεσία και η δυνατότητα σωτηρίας. Ο βαπτισμένος έχει επανέλθει στην προπρωτική κατάσταση του «κατ' εικόνα και καθ' ομοίωσιν», εκτός της ροπής προς το κακό, το οποίο όμως υπερνικάται (όταν κανείς ζει και αγωνίζεται εντός της Εκκλησίας) και του φυσικού θανάτου, ο οποίος όμως δεν έχει άλλες συνέπειες, εφ' όσον πλέον ο άνθρωπος μεταβαίνει με αυτόν τον φυσικό θάνατο στη ζωή (την αιώνιο). Η βάση της αγιότητας τέθηκε. Υπολείπεται η ενεργός, η προσωπική συμμετοχή του καθενός, για να γίνει «κατά χάριν Θεός».

ε. Οι προϋποθέσεις του Βαπτίσματος

Σύμφωνα με τους λόγους του Κυρίου (Μαρκ. ιστ', 16), προϋπόθεση του βαπτίσματος είναι η πίστη μας στο πρόσωπο του Χριστού, χωρίς να την ανταλλάσσουμε ούτε με χρήματα, ούτε με φιλίες, ούτε και μ' αυτή τη ζωή μας, όπως έκαναν οι Μάρτυρες της Εκκλησίας.

Η πίστη αυτή περιλαμβάνει κυρίως τρία σημεία:

(1) Την απόφαση του Σατανά, την απομάκρυνση του πιστού από κάθε τι το σατανικό. Σ' αυτό συντελεί και ο εξορκισμός του Σατανά που γίνεται πριν από τη Βάπτισμα.

(2) Τη σύνταξη του πιστού με

τον Χριστό. Τη στροφή δηλαδή της σκέψης, των πράξεων, της αγάπης και ολόκληρης της ζωής προς τον Χριστό.

(3) Την προσκύνηση και τη λατρεία του Χριστού.

στ. Η προσωπική συμμετοχή στο Βάπτισμα.

Τα Μυστήρια δεν είναι δυνατόν να κατανοηθούν λογικά, αλλά κατανοούνται βιωματικά οι ενέργειες του Θεού που απορρέουν από κάθε Μυστήριο. Η γνώση του Μυστηρίου δεν εξαρτάται από τη διανοητική ικανότητα του ανθρώπου, αλλά από την αγάπη του Θεού. «Δεν Τον εξηγήσαμε, αλλά μας εξήγησε» λέγει ο Άγιος Καβάσιλας και συνεχίζει «το πρόβατο δεν εξήγησε τον ποιμένα, αλλά ο ποιμίν το πρόβατο». Όλα προέρχονται από τον Θεό. Αυτό γίνεται και με το μικρό παιδί που βαπτίζεται, το οποίο μάλιστα δεν προβάλλει συνειδητή αντίδραση στη χάρη του Θεού. Η συνειδητή, βέβαια, συμμετοχή του μικρού παιδιού και η αντιληπτική του ικανότητα είναι μικρότερη ή μηδαμινή. Αλλά αυτό δεν έχει σημασία και γιατί η πρωτοβουλία ανήκει στον Θεό και γιατί και μεγάλο να ήταν το παιδί ή άνδρας η αντιληπτική του ικανότητα και πάλι θα βρισκόταν σε πλήρη δυσαναλογία σχετικά με το ακατανόητο και άρρητο αποτέλεσμα του ιερού Μυστηρίου.

Αυτοί είναι οι λόγοι για τους οποίους η Ορθόδοξη Εκκλησία βαπτίζει νήπια και πιστεύει ότι αυτή είναι η ορθή πράξη και αυτό είναι το θέλημα του Χριστού (Ματθ. ιθ', 14-15).

ζ. Ο Νηπιοβαπτισμός

Στην αρχαία Εκκλησία οι άνθρωποι βαπτίζονταν σε όποια ηλικία προσέρχονταν στην πίστη. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι δε βαπτίζονταν νήπια. Όταν οι γονείς πίστευαν στον αληθινό Θεό, ολόκληρη η οικογένεια βαπτίζονταν άρα και τα νήπια. Ήταν αδιανόητο η Εκκλησία να απέκλειε τα νήπια από τη σωτηρία, εφ' όσον ο Χριστός τα εκάλεσε και τα ευλόγησε (Ματθ. ιθ', 14-15). Ο Άγιος Ειρηναίος (150 μ.Χ.) μαρτυρεί ότι ο νηπιοβαπτισμός ήταν συνηθισμένη πράξη της Εκκλησίας, ενώ ο Άγιος Κυπριανός (250 μ.Χ.) παρατηρεί ότι τα παιδιά πρέπει να αξιούνται της χάριτος του Βαπτίσματος. Το ίδιο προσθέτει και ο Άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος, ότι τα παιδιά πρέπει να βαπτίζονται σε νηπιακή ηλικία.

Σε περίπτωση κινδύνου ενός αβαπτίστου, η Εκκλησία αναγνωρίζει το «αεροβάπτισμα», το οποίο μπορεί να τελήσει οποιοσδήποτε ορθόδοξος. Σ' αυτή την περίπτωση υψώνουμε τρεις φορές το παιδί - βρέφος, λέγοντας: Βαπτίζεται ο δούλος του Θεού... εις το όνομα του Πατρός και του Υιού και του Αγίου Πνεύματος. Εάν το παιδί επιζήσει, το Βάπτισμα τελείται κανονικά από Ιερέα.

Τα νήπια που πεθαίνουν αβαπτίστα, μερικοί Πατέρες υποστηρίζουν ότι θα βρίσκονται σε «μέση κατά-

Συνέχεια στη σελίδα 10

Τα μυστήρια της Εκκλησίας μας

Συνέχεια από τη σελίδα 9

σταση» ούτε θα δοξάζονται, ούτε θα κολάζονται. Η Αγία Γραφή δε σημειώνει τίποτε σχετικό, γι' αυτό η πλήρης αποκάλυψη του προβλήματος μας επιφυλάσσεται στην άλλη ζωή.

3. Το Μυστήριο του Χρίσματος

α. Το νόημα του Μυστηρίου
Η αναγέννηση του αγίου Βαπτίσματος είναι πλήρης, αλλά ο νεοφώτιστος είναι «νήπιος εν Χριστώ» και έχει ανάγκη βοήθειας, που δίδεται σ' αυτόν με το Άγιο Πνεύμα κατά την τέλεση του Χρίσματος. Το έργο του Αγίου Πνεύματος στο νεοφώτιστο, είναι η ειδική και ποικίλη χάρη, που αρχίζει σαν «Σφραγίδα δωρεάς Πνεύματος Αγίου».

β. Σύσταση του Μυστηρίου

Στην Καινή Διαθήκη δεν υπάρχει ρητή μαρτυρία παραδόσεως του Μυστηρίου από τον Κύριο. Οι Άγιοι Απόστολοι όμως μας παρέδωσαν την πράξη και μας μιλούν γι' αυτό σαν ιδιαίτερο Μυστήριο: «Και υμείς χρίσμα έχετε από του Αγίου, και οίδατε πάντα» (Α' Ιω. β', 20), «εν ω και υμείς... πιστεύσαντες εσφραγίσθητε τω Πνεύματι τω Αγίω ως εστίν αρραβών της κληρονομιάς ημών» (Εφ. α', 13-14). Επίσης από τις Πράξεις των Αποστόλων φαίνεται καθαρά ότι υπήρχαν βαπτισμένοι (από τους Διακόνους) χωρίς να έχουν λάβει το Άγιο Πνεύμα, οπότε οι Απόστολοι «επετίθουν τας χείρας επ' αυτούς και ελάμβαναν Πνεύμα Αγίου» (Πράξ. η', 17). Για το Άγιο Πνεύμα ομιλεί και ο Ευαγγελιστής Ιωάννης στο κεφ. ζ' 39, το οποίο θα ελάμβαναν κατά τους λόγους του Κυρίου «οι πιστεύοντες εις αυτόν», ενώ οι πρώτοι που έλαβαν το Άγιο Πνεύμα είναι οι Απόστολοι κατά την Πεντηκοστή.

γ. Τα αισθητά σημεία του Μυστηρίου

Τα σημεία αυτά είναι τέσσερα:

(1) Το Άγιο Μύρο - έλαιον από σαράντα αρώματα, που δηλώνουν «αισθητά» τα ποικίλα χαρίσματα του Αγίου Πνεύματος.

(2) Η ευχή του Ιερέα.

(3) Η χρίση των κυρίων μερών του σώματος και

(4) Τα λόγια του Ιερέα: «Σφραγίς δωρεάς Πνεύματος Αγίου. Αμήν».

Με τα «σημεία» αυτά ο Ιερέας δεν «τελεί» το Μυστήριο αυτό όπως τ' άλλα, αλλά μεταδίδει το Άγιο Πνεύμα.

δ. Η ειδική χάρη του Μυστηρίου.

Η χάρη του Χρίσματος είναι τα ποικίλα χαρίσματα του Αγίου Πνεύματος (Γαλ. ε', 22-23 και Α' Κορ. ιβ' 4 και 8-11), τα οποία λαμβάνουν όλοι ανεξαιρέτως οι βαπτισμένοι. Εάν τα διατηρούν ή εάν τα αυξάνουν, με τη δύναμη πάλι του Αγίου Πνεύματος, είναι ένα μεγάλο θέμα που συνδέεται και με την προαίρεση του καθενός. Πάντως το Χρίσμα δεν επαναλαμβάνεται. Εξαίρεση γίνεται εάν κάποιος ορθόδοξος πλανηθεί και ακολουθήσει άλλη θρησκεία, εφ' όσον μετανοήσει, μπορεί να γίνει δεκτός ξανά στην Ορθόδοξη Εκκλησία με τη χρίση (πάλι) του Αγίου Μύρου. Τα χαρίσματα γίνονται

ενεργά με τη μετάνοια, την εξομολόγηση και τη θεία Κοινωνία.

4. Το Μυστήριο της Μετανοίας - Εξομολογήσεως

α. Το νόημα του Μυστηρίου
Καθένας που αποφασίζει να εξομολογηθεί, πρέπει προηγουμένως να έχει μετανοήσει. Δηλαδή να έχει αλλάξει τον τρόπο σκέψης και συμπεριφοράς και να προσαρμοστεί στον Ευαγγελικό Νόμο. Να πάψει να ενεργεί όπως ήξερε, όπως συνήθιζε ή όπως του είπαν και να εφαρμόζει πλέον ό,τι λέει και καθορίζει ο Χριστός, παρουσιάζοντας καρπό αξιο της μετανοίας (Ματθ. γ, 8).

β. Η σύσταση του Μυστηρίου
Το μυστήριο της Μετανοίας ιδρύσε και παρέδωσε ο Κύριος στους Αποστόλους Του μετά την Ανάσταση, όταν τους είπε: «...Λάβετε Πνεύμα Αγίου αν τίνων αφήτε τας αμαρτίας, αφένται αυτοίς, αν τίνων κρατήτε, κεκράντηται» (Ιω. κ', 22-23).

γ. Τα αισθητά σημεία του Μυστηρίου

Τα σημεία αυτά είναι τρία:

(1) Η εξομολόγηση των αμαρτιών μπροστά στον Πνευματικό με ειλικρινή μετάνοια.

(2) Η επίθεση της χειρός του Πνευματικού στον Εξομολογούμενο.

(3) Η συγχωρητική ευχή που διαβάσει ο Ιερέας, αλλά ο Χριστός είναι ο συγχωρών.

δ. Η τέλεση του Μυστηρίου

Το Μυστήριο είναι «απόρητο». Δεν έχει δικαίωμα ούτε ο Πνευματικός να ανακοινώσει τίποτε απ' όσα άκουσε στην Εξομολόγηση, ούτε άλλος κανείς να ζητήσει ή ν' απαιτήσει πληροφορίες. Κανονικά ούτε και ο Εξομολογούμενος πρέπει ν' ανακοινώνει όσα άκουσε, διότι αυτά ισχύουν μόνο για τη δική του περίπτωση. Σ' άλλον, άλλο φάρμακο, ανάλογα με την ιδιοσυγκρασία του, και την ιδιαιτερότητά του θα δώσει ο Πνευματικός.

Το «καταφύγιο» της Εξομολογήσεως «πάντων των κοπιώντων και πεφορτισμένων» έχει καλύτερα αποτελέσματα όταν ο Εξομολογούμενος δεν ντρέπεται και φανερώνει την πληγή του στον Πνευματικό, όπως και στον ιατρό των σωμάτων, και την ώρα αυτή, αποδίδοντας τις αμαρτίες του μόνο στον εαυτό του και στην αμέλεια του, αισθάνεται σαν κατάδικος και στην όψη και στο λογισμό και, με σκυφτό το πρόσωπο στη γη, βρέχει, εάν μπορεί, με δάκρυα τα πόδια του Πνευματικού, σαν να είναι τα πόδια του Χριστού. Ετσι «αφένται αι αμαρτίαι», έτσι αποδίδεται λευκός και ανάλαφρος, για να συνεχίσει τον ωραίο αγώνα της ζωής και σωτηρίας του. Τα επιτήμια που μερικές φορές επιβάλλει ο Πνευματικός δεν είναι ποινές, αλλά απαραίτητα φάρμακα θεραπείας των παθών. Τον Πνευματικό πατέρα μας τον διαλέγουμε. Τον σαρκικό πατέρα μας δεν τον επιλέξαμε. Εξομολογούμαστε λοιπόν σ' αυτόν που αναπαυόμαστε. και είναι τελείως απαραίτητη η ύπαρξη ενός Πνευματικού, όπως είναι απαραίτητη η ύπαρξη πολλής φορές και του Δικηγόρου, Ιατρού, Προπονη-

τού, Φοροτεχνικού κ.λπ. τους οποίους συμβουλευόμαστε κατά κανόνα χωρίς αντιρρήσεις ή ενστάσεις. Οποιος κάνει υποκαθή στον Πνευματικό του, όχι μόνο λύει συνήθως όλα τα προβλήματά του, αλλά εξασφαλίζει και τη σωτηρία του. Η υποκαθή αυτή είναι ταπεινωση και οι ταπεινοί «τον Θεόν όψονται»!

Στο εξομολογητήριο λέμε αμαρτίες και όχι ιστορίες! Λέμε τα δικά μας αμαρτήματα και όχι τις αμαρτίες των άλλων. Στο εξομολογητήριο δεν αναμένουμε κήρυγμα από τον Πνευματικό. Μπορούμε όμως να ρωτάμε, να λύουμε απορίες και να λαμβάνουμε απαντήσεις, για να ρυθμίζουμε τη στάση και συμπεριφορά μας, ώστε να είναι σύμφωνη με το θέλημα του Θεού και του Ευαγγελίου. Η καθοδήγηση αυτή πρέπει να γίνεται στην αρχή της πνευματικής ζωής σε τακτικά διαστήματα. Διαφορετικά ο Εξομολογούμενος επανέρχεται στα ίδια και χειρότερα μερικές φορές.

5. Το Μυστήριο της Ιερωσύνης

α. Το νόημα του Μυστηρίου
Ο Κύριος αμέσως μετά την έναρξη του έργου Του, εκλέγει και τους «εργάτας του αμπελώνος» (Ματθ. κ', 1), τους δώδεκα Αποστόλους Του, στους οποίους ως Μέγας Αρχιερέας μετέδωσε την Ιερωσύνη.

Οι Απόστολοι δια Πνεύματος Αγίου την μετέδωσαν στους διαδόχους τους Αρχιερείς, οι διάδοχοι στους επόμενους κ.ο.κ. Ετσι συνεχίζεται μέχρι των ημερών μας η Αποστολική διαδοχή και θα συνεχίζεται μέχρις ότου υπάρχει η Εκκλησία του Χριστού στη γη, της οποίας κεφαλή είναι ο Χριστός, σώμα δε ορατό οι πιστοί: Κληρικοί και Λαϊκοί.

β. Η σύσταση του Μυστηρίου
Σε πολλά χωρία των ιερών Ευαγγελιστών φαίνεται η εκλογή από τον Κύριο των Αγίων Αποστόλων και η ανάθεση σ' αυτούς των τριών αξιωμάτων Του, που αποτελούν την ουσία του Μυστηρίου της Ιερωσύνης: Του Προφητικού (=διδασκαλίου, «προφήτου»), του Αρχιερατικού (= ιερέως, θύτου) και του Βασιλικού (= αρχηγού, πνευματικού ηγέτου του λαού) (Ματθ. θ', 38. ι', 1-32. Λουκ. ι', 17-24).

Και οι Απόστολοι, «δια της επιθέσεως των χειρών» και ειδικής προσευχής, μετέδιδαν το χάρισμα αυτό στους διαδόχους τους Επισκόπους, Πρεσβυτέρους και Διακόνους (Πράξ. η', 18. Α', Τιμ. δ', 14. Β' Τιμ. α', 6. Εβρ. στ', 2).

γ. Τα αισθητά σημεία του Μυστηρίου

Τα σημεία αυτά είναι:

(1) Η επίθεση των χειρών του Επισκόπου (πρέπει να έχει κανονική αποστολική διαδοχή).

(2) Η ευχή: «Η θεία Χάρις, ή τα ασθενή θεραπεύουσα και τα ελλείποντα αναπληρούσα, προχειρίζεται (σφραγίζει ανεξάλειπτα) τον ευλαβέστατο... εις Διάκονον ή Πρεσβύτερον ή Επίσκοπον. Εύξώμεθα συν υπέρ αυτού, ίνα έλθει επ' αυτόν η χάρις του Παναγίου Πνεύματος».

Είναι ανεπανόληπτο. Τελείται μόνο μία φορά. Μετά την ΣΤ' Οικουμενική Σύνοδο (681), καθιερώθηκε οι Επίσκοποι να είναι άγαμοι. Οι Πρεσβύτεροι και Διάκονοι μπορούν να είναι έγγαμοι, αλλά απαγορεύεται ο γάμος μετά τη χειροτονία και σε περίπτωση χρείας.

Οι χειροτονίες γίνονται κατά τη διάρκεια της Θείας Λειτουργίας Του Διακόνου μετά τον αγιασμό των Τιμίων Δώρων. Του Πρεσβυτέρου μετά το Χειρουργικό ύμνο, για να λάβει μέρος στον αγιασμό των Τιμίων Δώρων, και του Επισκόπου από 2 τουλάχιστον Αρχιερείς μετά τον Τρισάγιον ύμνο, για να ευλογήσει και να διδάξει το εκκλησίασμα.

δ. Η ειδική χάρη του Μυστηρίου
(1) Ο Επίσκοπος λαμβάνει το πλήρωμα της Ιερωσύνης. Η διάκριση σε Επισκόπους, Αρχιεπισκόπους, Μητροπολίτες ή Πατριάρχες είναι διοικητική. Ως προς την Αρχιερωσύνη είναι όλοι ίσοι.

(2) Ο Πρεσβύτερος - Ιερέας λαμβάνει τη Χάρη να τελεί όλα τα Μυστήρια πλην του αγιασμού του Αγίου Μύρου, της Ιερωσύνης και των εγκαινίων των Ναών, τα οποία τελεί ο Επίσκοπος.

(3) Ο Διάκονος, υπηρετεί τον Επίσκοπο και τον Ιερέα, χωρίς να τελεί Μυστήρια.

ε. Το ύψος και τα προσόντα του ιερατικού Λειτουργήματος.

Την υψηλή αποστολή και το «υπουργήμα» της Ιερωσύνης τόνισε ο Άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός ως εξής: «Αν δεις Άγγελο και Ιερέα να προσκυνήσεις πρώτα τον Ιερέα, διότι τελεί την αναίμακτη Θυσία του Χριστού, στην οποία σκύβουν και Άγγελοι και την παρακολουθούν με έκσταση». Την πνευματική εξουσία του Ιερέα δεν έχουν ούτε οι Άγγελοι. Γι' αυτό πρέπει η ιερωσύνη να ανατίθεται σε ανάλογα «χέρια»...

Αυτός που θέλει να γίνει Ιερέας πρέπει:

(1) Να έχει αγνά ελατήρια.
(2) Να έχει την «καλή μαρτυρία» της Εκκλησιαστικής κοινότητας.

(3) Να μην έχει περιπέσει σε θανάσιμο αμάρτημα (πορνεία, φόνο, ή άλλο κωλυτικό της ιερωσύνης αμάρτημα).

(4) Να έχει πνευματικές και ψυχικές ικανότητες.

Η εξεύρεση και χειροτονία καλών Ιερέων είναι υπόθεση όλων των πιστών. Άλλοι για να δώσουν ένα τους παιδί στην ιερωσύνη, άλλοι για να γίνουν οι ίδιοι ώριμοι πρεσβύτεροι ή μετά τη συνταξιοδότηση τους και άλλοι, οι περισσότεροι, με τις προσευχές τους ο Θεός να φωτίζει, να οδηγεί και να αναδεικνύει άξιους και αγίους Ιερείς. και επειδή «Ουδείς άγιος των συνδεμένων ταις σαρκικαίς επιθυμίαις και πδοναίς» υπάρχει, γι' αυτό ανθρώπινα, θα γίνονται σφάλματα, αλλά δεν είμαστε εμείς αρμόδιοι να κρίνουμε ή να κατακρίνουμε (44) τον Ιερέα. Άλλοι είναι αρμόδιοι αυτοί θα δώσουν λόγο και όχι εμείς γι' αυτούς. Ποιος δεν πίνει το νερό στο σπίτι του επειδή ο σωλήνας είναι σκουριασμένος; εξετάζουμε ποτέ τον σωλήνα; Ποιος δε δέχεται την επιταγή από τον ταχυδρόμο επειδή είναι κακόμορφος ή «αμαρτωλός»; Εμάς πρέπει να μας ενδιαφέρει η ΕΠΙΤΑΓΗ που μας προσφέρει ο ταχυδρόμος του Θεού! Προσοχή λοιπόν, διότι τα κάρβουνα είτε σβηστά τα πιάσεις λερώνεσαι, είτε αναμμένα, καίγεσαι...

44. Η κατάκριση Ιερέα λέγεται ιεροκατηγορία και είναι αμάρτημα πολύ βαρύτερο από την κατακρίση.

6. Το Μυστήριο του Γάμου

α. Το νόημα και η σύσταση του Μυστηρίου

Γάμος είναι η τελετή της νόμιμης ενώσεως του άνδρα με τη γυναίκα. Είναι ένας θεοσμός που αποβλέπει στη ρύθμιση των σχέσεων των φύλων, στα πλαίσια μιας κοινής συμβιώσεως και στον καθορισμό της νομικο-κοινωνικής θέσεως των μελών των να γεννηθούν παιδιά, με βάση την προσωπικότητα των γεννητόρων (υπηκοότητα, εθνικότητα, φυλή, θρησκεία κ.λπ.).

Νομικά ο γάμος είναι ισόβια κοινωνία βίου, με έντονο ηθικό κατά βάση χαρακτήρα, δύο φυσικών προσώπων διαφορετικού φύλου, που αναγνωρίζεται, ρυθμίζεται και προστατεύεται από την έννομη τάξη (Σύνταγμα 1975, Ν1329/1983).

Καταβλήθηκε προσπάθεια να διατυπωθούν περί γάμου διάφορες εξελικτικές θεωρίες. Κατά τη χρι-

στιανική όμως Δογματική, ο γάμος δεν είναι ούτε απλή σύμβαση, ούτε απλός κοινωνικός δεσμός, αλλά θρησκευτικό μυστήριο, ένα από τα επτά. Ο Θεός το ευλόγησε από την πρώτη στιγμή της Δημιουργίας λέγοντας στους πρωτοπλάστους «Αυξάνεσθε και πληθύνεσθε» (Γεν. α', 28), αλλά και ως Θεάνθρωπος το ευλόγησε στο γάμο της Κανά (Ιω. β', 1-11).

Ο Απόστολος Παύλος χαρακτήρισε το γάμο «Μυστήριον μέγα εις Χριστόν και εις την Εκκλησίαν» (Εφ. ε', 32), που σημαίνει ότι ο γάμος εκτός του ότι είναι μυστήριο και μάλιστα πολύ μεγάλο, είναι και δεσμός τελείας ενώσεως και αφοσίωσης, ισόβιος και αδιάλυτος: Αυτοί τους οποίους «ο Θεός συνέζευξε άνθρωπος μη χωρίζτω» (Ματθ. ιθ' 6).

β. Τα αισθητά σημεία του Μυστηρίου

Τα σημεία αυτά είναι τέσσερα:

(1) Η ελεύθερη συγκατάθεση των νεόνυμφων.

(2) Το στεφάνωμα των νεόνυμφων.

(3) Η άρμωση των χειρών τους.

(4) Η ευλογία της Εκκλησίας.

Ο λόγος για τον οποίο η Εκκλησία στεφανώνει τους νεόνυμφους είναι ο ίδιος με εκείνον, για τον οποίο στεφανώνονται και οι αθλητές των διαφόρων αγωνισμάτων. Δέχονται οι λίγοι αθλητές από τους πολλούς που αγωνίστηκαν στα κεφάλια τους τα στεφάνια, ως σύμβολο νίκης και θριάμβου, επειδή αγωνίστηκαν σκληρά και τελικά νίκησαν δεν πητήθηκαν. Το αντικείμενο της νίκης του νέου ζεύγους που προσέρχεται στο Μυστήριο του γάμου είναι η εγκράτεια και η αγνότητα του και στεφανώνονται, επειδή αγωνίστηκαν ως νέοι ενωρίτερα, αλλά και κατά την περίοδο των αρραβώνων τους, με αποτέλεσμα να μην προχωρήσουν στις προγαμιαίες σχέσεις. Αυτοί θεωρούνται πραγματικοί νικητές και μάλιστα απίτητοι και σ' αυτούς η ευλογία της Εκκλησίας που παρέχεται στο Μυστήριο του γάμου είναι πλήρης λαμβάνουν την πρώτη ευλογία του Θεού και της Εκκλησίας «κατ' εὐδοκίαν». Οσοι νέοι δεν επιτυγχάνουν σ' αυτόν τον αγώνα και πτώνται, δηλαδή δημιουργούν και έχουν σαρκικές σχέσεις πριν από το γάμο τους, τυπικά στεφανώνονται λαμβάνουν τη δεύτερη ευλογία του Θεού και της Εκκλησίας «κατά παραχώρησιν».

γ. Η ειδική χάρη του Μυστηρίου.

Με την ευλογία της Εκκλησίας, ο φυσικός δεσμός γίνεται ισόβια πνευματική ένωση, ικανή με την αγιαστική και δημιουργική χάρη του Θεού να εκπληρώσει τους θεϊσους σκοπούς του γάμου που είναι:

(1) Η αλληλοβοήθεια, η αλληλοσυμπλήρωση και ο εξαγιασμός του ζεύγους των συζύγων με τελικό σκοπό τη σωτηρία τους.

(2) Η διαιώνιση του ανθρώπινου γένους και η ανατροφή των παιδιών «εν παιδεία και νουθεσία Κυρίου» (Εφ. στ', 4).

δ. Σύζυγος και Συζυγία.

Οι λέξεις αυτές προέρχονται από το ρήμα ζεύγνυμι ή ζευγνύω που σημαίνει ενώνω, συνδέω, βάζω κάτω από το ζυγό τους ίππους ή τα βόδια κ.λπ. Συζεύγνυμαι σημαίνει πα-

ντρεύομαι, συνδέομαι με το δεσμό του γάμου. Παράγωγα των ρημάτων αυτών είναι οι λέξεις ζεύγος, ζυγός, ζευγάρι, εύζυγος κ.λπ. Ζυγός σημαίνει α) τη ζυγαριά, β) το ζυγό στη στρατιωτική παράταξη, γ) τη δουλειά του κατακτητού και δ) το εγκάρσιο ξύλο στο αλέτρι όπου ζεύονται τα άλογα ζώα για το όργωμα.

Σύζυγος λοιπόν σημαίνει τον (την) εξευγμένο (η) στον ίδιο ζυγό και συζυγία σημαίνει το ζυγό στον οποίο μπαίνει το νέο ζευγάρι των νεόνυμφων μετά το γάμο τους. Οσον δέχονται (και υπομένουν) έτσι το ζυγό, συμφορούνται με το ταίρι τους και αισθάνονται άνεση και ελευθερία. Οσοι τον παρομοιάζουν με το ζυγό του κατακτητού, αισθάνονται καταπίεση και δουλεία.

Για να οργωθεί ένα χωράφι χρειάζεται εκτός από τα δύο ζώα και γεωργός για την κατεύθυνση τους, σε περιπτώσεις που «παραστρατούν» και βουκέντρα (45) στο χέρι. Αλλά και στο γάμο χρειάζεται «γεωργός» (λόγω αγνοίας και απειρίας), εάν θέλουμε να είναι επιτυχημένος. Οχι «γεωργός» που θα ικανοποιεί τις συμφεροντολογικές, οικονομικές ή επαγγελματικές ανάγκες του ζεύγους, αλλά «γεωργός» που πρωτίστως θα εξασφαλίζει τις πνευματικές. Οποιοι αποφασίζουν να δεχθούν στη συζυγία τους σαν «γεωργό» τον Θεό, που διαθέτει και «βουκέντρα», επιτυγχάνουν ΑΡΙΣΤΑ, διότι αυτός ο γεωργός ζητά από τον άνθρωπο λίγα και δίνει ΠΟΛΛΑ. «Ζητείτε πρώτον την βασιλείαν του Θεού και την δικαιοσύνην αυτού και ταύτα πάντα (εννοεί τα υλικά αγαθά) προστεθήσεται υμίν» (Ματθ. στ', 33).

45. Βουκέντρα είναι μακριά ράβδος, που καταλήγει σε σιδερένια μύτη, με την οποία ο γεωργός «κε-

ντά», κτυπά και κατευθύνει το ζευγάρι των ζώων, οπότε «παραστρατεί».

ε. Πρακτικές συμβουλές Γάμου

(1) Τη ζωή του ζεύγους πρέπει να διακρίνει η προσφορά του ενός προς τον άλλον. Ετσι «εξαφανίζονται» το ΕΓΩ και το ΕΣΥ και μετατρέπονται σε ΕΜΕΙΣ.

(2) Προσπαθεί ο καθείς στο ζεύγος να κάνει το θέλημα και την επιθυμία του αλλού, όπως ακριβώς και όταν ήσαν πρωτοερωτευμένοι.

(3) Δε λείει κανείς στο ταίρι του «δεν έχεις δίκαιο», τουλάχιστον εκείνη τη στιγμή, αλλά στον κατάλληλο χρόνο με τον κατάλληλο τρόπο.

(4) Ψάχνει να βρει και επαινεί ό,τι καλό βλέπει, παραβλέποντας τα κακά. Η γκρίνια είναι δηλητήριο που... σκοτώνει σιγά - σιγά και ύπουλα.

(5) Παίρνει απόφαση ο καθείς να δέχεται ό,τι έγινε και δεν μπορεί να αλλάξει. Ζει την κάθε ημέρα όπως ακριβώς είναι. Σκέπτεται περισσότερο αυτά που έχει και λιγότερο αυτά που έχασε.

(6) Βλέπει στα υλικά αγαθά πόσα έχει και όχι πόσα του λείπουν και στα πνευματικά πόσα του λείπουν και όχι πόσα έχει. Ετσι ηρεμεί πριν αγχωθεί.

(7) Φροντίζει να χρησιμοποιεί καθημερινά περισσότερο από κάθε άλλη λέξη, τη λέξη συγγνώμη. Ζητά συγγνώμη για το δικό του λάθος.

(8) Καταπολεμεί την υποκρισία, την άγνοια και τις παρεμβάσεις τρίτων. Εφαρμόζει την ειλικρίνεια, τη γνώση -αλήθεια για το κάθε τι και φροντίζει το ταίρι του περισσότερο από όλους και από όλα.

(9) Εφαρμόζει την αυτομεμφία: Βρίσκει σε κάθε «διαμάχη» τα δικά του λάθη και τα διορθώνει.

(10) Σε κάθε διαφωνία - αδιέξοδο καταφεύγουν στη διαιτησία στον Πνευματικό. Η αποδοχή της γνώμης του Πνευματικού, θίγει λιγότερο τον εγωισμό μας και τελικά γίνεται ό,τι θέλει ο Θεός!

7. Το Μυστήριο του Ιερού Εύχελαιού

α. Το νόημα και η σύσταση του Μυστηρίου

Η σύσταση του ιερού αυτού Μυστηρίου στηρίζεται στην εξουσία που έδωσε ο Χριστός στους Μαθητές Του, «...ώστε (μ' αυτήν την εξουσία) θεραπεύειν πάσαν νόσον και πάσαν μαλακίαν» (Ματθ. ι', 1). και οι Απόστολοι πιστοί εκτελεστές των εντολών του Κυρίου επέστρεφαν από τις περιοδείες τους και με ενθουσιασμό ομολογούσαν: «Κύριε και τα δαιμόνια υποτάσσεται ημίν εν τω ονόματι σου» (Λουκ. ι', 17). Γι' αυτό και ο Ευαγγελιστής Μάρκος αναφέρει ότι οι Απόστολοι «...πλείον ελαίω πολλούς αρρώστους και εθεράπευον» (Μαρκ. στ', 13).

Αυτή η θεραπευτική τακτική τηρήθηκε και μετά την Πεντηκοστή από τους Αποστόλους και τους διάδοχους τους και είναι προνόμιο που χορηγήθηκε από τον Χριστό στην Εκκλησία Του. Αυτό το προνόμιο καθιερώνει πρακτικά αργότερα (μεταξύ 55-60 μ.Χ.) ο Απόστολος Ιάκωβος, ο Αδελφόθεος, στην επιστολή του λέγοντας χαρακτηριστικά: «Εάν κάποιος είναι άρρωστος, να προσκαλέσει τους πρεσβυτέρους της Εκκλησίας να προσευχηθούν γι' αυτόν και να τον αλείψουν με λάδι, επικαλούμενοι το όνομα του Κυρίου. και η προσευχή που γίνεται με πίστη θα σώσει τον άρρωστο» (Ιακ. ε', 13-15).

β. Τα αισθητά σημεία του Μυστηρίου

Τα σημεία αυτά είναι τρία:

(1) Το καθαρό «έλαιον».

(2) Η επάλειψη των μελών του σώματος (κεφαλής -χειρών) και

(3) Η ευχή του Ιερέα:

«Πάτερ Αγιε, ιατρέ των ψυχών και των σωμάτων... ίασαι τον δούλον Σου... εκ της περιεχούσης αυτόν σωματικής και ψυχικής ασθένειας και ζωοποίησον αυτόν δια της χάριτος του Χριστού Σου...».

γ. Σχέση Ευχελαιού και Εξομολογήσεως

Το ιερό Μυστήριο του Ευχελαιού γίνεται σε περιπτώσεις ασθενειών ή σε ψυχοπραγούντες και όχι π.χ. για το καλό του μήνα ή του χρόνου, για να φύγουν τα δαιμονικά, για να έλθει η ευλογία του Θεού επειδή όλα πάνε «κακά και ανάποδα» ή γι' άλλες ποικίλες περιπτώσεις (46), για τις οποίες μπορούμε να κάνουμε αγιασμό ή ό,τι άλλο μας συστήσει ο Ιερέας. Μαζί λοιπόν με τις ευχές για θεραπεία της ψυχής και του σώματος μνημονεύονται και συγχωρητικές ευχές των αμαρτιών του ασθενούς και των συμμετεχόντων στο Μυστήριο ανθρώπων, όπως τονίζει και ο Αδελφόθεος Ιάκωβος: «...και αν έχει κάνει αμαρτίες θα τους τις συγχωρέσει ο Κύριος» (Ιακ. ε', 15). Ζητούμε τη συγχώρηση των αμαρτιών, πρώτον διότι ο ίδιος ο Κύριος μας έδίδαξε ότι και οι σωματικές ασθένειες πολλές φορές έχουν σαν αίτιο τις αμαρτίες μας και δεύτερον διότι η αμαρτία αφήνει τις ουλές της στις ψυχές και τα σώματα μας ακόμη και μετά

τη μετάνοια και εξομολόγησή μας.

Με δεδομένο ότι του Ευχελαιού προηγείται το ιερό Μυστήριο της Μετανοίας και Εξομολογήσεως στο οποίο ενωρίτερα ο πιστός συμμετέχει, γίνεται αποδεκτό αυτό που αναγράφεται σε ορισμένα Βυζαντινά λειτουργικά υπομνήματα. Η Εξομολόγησή και το Ευχέλαιο είναι οι δύο πλευρές ενός και μοναδικού θεραπευτικού «μυστηρίου», στο οποίο η Θεία Χάρη συγχωρεί τις αμαρτίες μας και θεραπεύει τα ψυχικά και σωματικά μας νοσήματα είναι Μυστήρια ψυχοσωματικής ιασεως και ολοκληρώσεως του χριστιανού.

δ. Πληρότητα του Μυστηρίου

Το Ευχέλαιο τελείται κανονικά από επτά Ιερείς. Επτά είναι και τα Αποστολικά και Ευαγγελικά αναγνώσματα, επτά είναι και οι ευχές γι' αυτό ανάβουμε και επτά κεριά (ο αριθμός επτά σημαίνει πληρότητα). Όταν δεν είναι εύκολη η ανεύρεση επτά Ιερέων γίνεται και από λιγότερους, ή κατ' οικονομία και από ένα μόνο. Η πληρότητα του αριθμού επτά σημαίνει ότι το Άγιο Ευχέλαιο εκφράζει και φανερώνει την αγάπη και τη στοργή ολόκληρης της Εκκλησίας για το άρρωστο σωματικά και ψυχικά μέλος της. Στις δύσκολες στιγμές της ασθένειας του άρρωστου μέλους της, εμπρός στον κίνδυνο του σωματικού θανάτου του, εύχεται η Εκκλησία (παριστάμενοι Ιερείς και Λαϊκοί), κατά την τέλεση του ιερού αυτού Μυστηρίου, την πλήρη ίαση και την ολοκληρωτική θεραπεία του ασθενούς, για να αποδοθεί και πάλι στην Εκκλησία «σώος και ολόκληρος», για να «ευαρεστή και να πράττη» το θέλημα του Θεού.

ε. Τέλεση του Μυστηρίου

Στους Ιερούς Ναούς τελείται Ευχέλαιο τη Μεγάλη Τετάρτη απόγευμα για καλύτερη προετοιμασία των πιστών, πριν από τη Θεία Κοινωνία των ημερών του Πάσχα. Κατά αντιστοιχία το ίδιο πράττουν πολλοί και προ των Χριστουγέννων, όπως και σ' άλλες περιπτώσεις κατά την κρίση των Ιερέων και τις ανάγκες της Ενορίας.

Όταν κάποιος θέλει να τελεστεί το Ιερό Ευχέλαιο στο σπίτι του για λόγους υγείας μπορεί να ενεργήσει ορθότερα ως εξής: Πριν από το Ευχέλαιο οι οικείοι του ασθενούς και ο ίδιος ο ασθενής εξομολογούνται εν μετάνοια, προετοιμάζονται με νηστεία, κάνουν πολλή προσευχή και τελούν το Ευχέλαιο. Την επομένη κανονίζουν να τελεστεί και ιδιαίτερη Θεία Λειτουργία υπέρ υγείας του πάσχοντος, στην οποία και κοινωνούν. Εάν ο ασθενής είναι κατάκοιτος, κοινωνεί στο σπίτι. Για να γίνουν τ' ανωτέρω δεν πρέπει το Ευχέλαιο να γίνει κοσμικό γεγονός. Αυτοί που θα προσκληθούν, για να παραστούν σ' αυτό, θα πρέπει να έχουν διάθεση να συμπροσευχηθούν και να συμβάλουν ουσιαστικά στο πρόβλημα μας. (Η καλύτερη συμβολή τους είναι η «εν επιγνώσει» συμμετοχή τους στο Μυστήριο).

Από πλευράς τυπικής προετοιμασίας του Μυστηρίου απαιτείται μια βαθιά πατέλα με αλεύρι (για να τοποθετηθούν σ' αυτήν τα επτά κεριά), καντήλα, θυμιατό, χριστήρας

Συνέχεια στη σελίδα 12

Τα μυστήρια της Εκκλησίας μας

Συνέχεια από τη σελίδα 11

(ή χριαλίδιο), Εικόνα. Οι παρευρισκόμενοι δεν είναι απαραίτητο να κρατούν κεριά στο χέρι κατά τη διάρκεια του Μυστηρίου. Η εύκολη αυτή προετοιμασία γίνεται και ουσιαστικά, εάν προσφέρουμε την ψυχή μας αγνή, καθαρή, ταπεινή. Έτσι συμμετέχουμε στο αγγελικό πανηγύρι των Μυστηρίων της Εκκλησίας μας!

Όταν, μερικές φορές, βλέπουμε ότι οι αιτήσεις μας, με το Ευχέλαιο που τελούμε, δεν ικανοποιούνται, αυτό μπορεί να συμβαίνει διότι:

-Δεν πιστεύουμε ταπεινά και απλά ότι για τον Θεό τα πάντα είναι δυνατά και εύκολα.

-Η προσευχή μας δε βγαίνει από χείλη και ζωή καθαρή.

-Οι αιτήσεις μας δεν είναι σύμφωνες με το πνεύμα του Ευαγγελίου: «Ουκ ως εγώ θέλω, ἀλλ' ως Συ» (Ματθ. κοτ' 39).

-Ζητάμε περισσότερο την υγεία του σώματος, ενώ θα έπρεπε να ζητούμε πρωτίστως την υγεία της ψυχής.

Αλλά, ακόμη δεν πρέπει να μας

διαφεύγει ότι ο Θεός που μας αγαπά απεριόριστα, είναι δυνατόν να μας στερεί αυτό που ζητάμε σήμερα, για να μας προσφέρει αύριο κάτι πολύ ανώτερο! Γι' αυτό ο θείος Χρυσόστομος τονίζει: «υπάρχουν περιπτώσεις για τις οποίες θα ευχαριστούμε τον Θεό περισσότερο γι' αυτά που δε μας έδωσε, παρά γι' αυτά που μας δίνει!»!

46. Κάποια μπτέρα ζήτησε από τον Ιερέα της ενορίας της να κάνει Ευχέλαιο, διότι το γιο της τον συνέλαβαν οι αστυνομικοί και τον έκλεισαν στις φυλακές... αδίκως! Το ίδιο συμβαίνει όταν λέμε στον Ιατρό:

Σημ. Γιατρέ θέλω να μου δώσεις αυτό το φάρμακο. Όπως ο ιατρός πρώτα μας εξετάζει και μετά μας δίνει το φάρμακο, οποίο αυτός κρίνει, έτσι και στα πνευματικά. Λέμε στον Ιερέα ή τον Πνευματικό μας το πρόβλημα που μας απασχολεί και τότε αυτός αποφασίζει το «φάρμακο» που θα μας δώσει ή θα μας συστήσει (ευχή, αγιασμό, ευχέλαιο, εξομολόγηση κ.λπ.).

* Από το βιβλίο «Λατρευτικό Εγχειρίδιο»

Οι Απόστολοι

Συνέχεια από τη σελίδα 3

Ο τόπος στον οποίο εκήρυξε ο Απόστολος Ιάκωβος δεν είναι εξακριβωμένος. Αναγράφεται ότι εκήρυξε στα έθνη και ονομάστηκε σπέρμα θείο. Κηρύττοντας και ελέγχοντας τους απαιδευτους λαούς κρεμάστηκε σε σταυρό και έτσι παρέδωσε την ψυχή του στον Θεό.

Δέκατος Απόστολος είναι ο Σίμων ο Κανανίτης δηλ. ο Ζηλωτής, από την Κανά της Γαλιλαίας.

Ο Σίμων ανήκε στο κόμμα των Ζηλωτών (που στα Αραμαϊκά ο ζηλωτής λέγεται Κανανα και με ελληνική κατάληξη Κανανίτης = Ζηλωτής) και διατήρησε την ονομασία του αυτή και ως Απόστολος, (όπως και ο Ματθαίος ο Τελώνης).

Εκήρυξε το Ευαγγέλιο του Χριστού στη Μαυριτανία και γενικά στην Αφρική. Τελικά μαρτύρησε με σταυρικό θάνατο.

Ενδέκατος είναι ο Ιούδας Ιακώβου, τον οποίο ο Ματθαίος ονομάζει Λεββαίο ή Θαδδαίο.

Ο Ιούδας, δηλαδή αυτός διακρινόμενος από τον Ιούδα τον Ισκαριώτη, τον προδότη, είναι αδελφός του Ιακώβου του Αδελφού-θεού και επομένως υιός του Ιωσήφ του μνήστορος. Αρα είναι «αδελφός» του Κυρίου. Λεββαίος σημαίνει θαρραλέος και Θαδδαίος (στα Αραμαϊκά) σημαίνει μεγάλου, μεγαλόψυχος. Είναι συγγραφέας της Καθολικής επιστολής Ιούδα.

Εκήρυξε το Ευαγγέλιο στη Μεσοποταμία και εφώτισε τα ευρισκόμενα στη χώρα αυτή έθνη. Πήγε και στην Εδεσσα, όπου εθεράπευσε τον Τοπάρχη. Τελικά τον κρεμάσανε και τον θανάτωσαν με εκτοξευόμε-

να βέλη.

Δωδέκατος Απόστολος τον Χριστού είναι ο Ματθίας, στη θέση του προδότη Ιούδα.

Μετά την Ανάληψη του Κυρίου, οι Απόστολοι, αφού επιλέξαν δύο, τους καταλληλότερους από τους εβδομήκοντα Αποστόλους, έβαλαν κλήρο «και προσευξάμενοι... έπεσεν ο κλήρος επί Ματθίαν και συγκατεψηφίσθη μετά των ένδεκα Αποστόλων» (Πράξ. α', 24.26).

Εκήρυξε το Ευαγγέλιο του Χριστού στην Αιθιοπία και αφού υπέμεινε πολλά βασανιστήρια από τους άπιστους παρέδωσε την ψυχή του στα χέρια του Θεού.

Οι ανωτέρω πανεύφημοι Απόστολοι, οι δώδεκα και οι ανήκοντες στον ευρύτερο κύκλο των εβδομήκοντα, μαζί με τις σειπτές Μυροφόρες και πιστές ακόλουθες του Κυρίου, αυτοί όλοι, που ήσαν εκατόν είκοσι (120) στον αριθμό (Πράξ. α', 15), πρέπει να γνωρίζουμε ότι δεν εβαπτίστηκαν με το βάπτισμα δι' ύδατος, αλλά βαπτίστηκαν την ημέρα της Πεντηκοστής «εν Πνεύματι Αγίω».

Πρώτον γιατί ο Ευαγγελιστής Ιωάννης λέγει φανερά ότι ο Ιησούς δεν εβάπτισε «...ο Ιησούς ουκ εβάπτισε, ἀλλ' οι Μαθηταί αυτού» (Ιω. δ', 2) και δεύτερον γιατί ο μεν Πρόδρομος εκήρυξε λέγοντας για τον Κύριο: «Εγώ μεν βαπτίζω υμάς εν ύδατι, αυτός δε βαπτίσει υμάς εν Πνεύματι Αγίω και πυρί» (Λουκ. γ', 16), ο δε Χριστός το εβεβαίωσε λέγοντας: «Ιωάννης μεν εβάπτισε ύδατι, υμείς δε βαπτισθήσεσθε εν Πνεύματι Αγίω ου μετά πολλάς ταύτας ημέρας» (Πράξ. α', 5). Η υπόσχεση αυτή του Κυρίου πραγματοποιήθηκε την ημέρα της Πεντηκο-

στής: «Και εγένετο αφνω εκ του ουρανού ήχος ώπερ φερομένης πνοής βιαίας... και ώφθησαν αυτοίς διαμεριζόμενοι γλώσσαί ωσει πυρός, εκάθισέ τε εφ' ένα έκαστον αυτών και επλήσθησαν άπαντες Πνεύματος Αγίου» (Πράξ. β', 2-4). Γι' αυτό δεν χρειάστηκαν άλλο βάπτισμα. Το ίδιο πιστοποιεί και ο θείος Γρηγόριος ο Παλαμάς λέγοντας ότι το υπερών στο οποίο κατίληθε το

Αγιον Πνεύμα, έγινε κολυμβήθρα στην οποία βαπτίστηκαν όλοι οι Απόστολοι και οι λοιποί εκεί ευρισκόμενοι. Αλλά και ο Άγιος Χρυσόστομος, στην ερμηνεία του Ευαγγελίου, αναφέρει ότι οι Απόστολοι βαπτίστηκαν από το βάπτισμα του Αγίου Πνεύματος κατά την ημέρα της Πεντηκοστής.

[1]. Ο Άγιος Νικόδημος, δεύτερος

Απόστολος, αναφέρει, τον Παύλο, το σκεύος εκλογής του Χριστού, ο οποίος υπερνίκησε όλους τους Αποστόλους στο ζήλο της πίστεως και στους κόπους. Αυτός εκήρυξε τον Χριστό από Ιεροσολύμων μέχρι τον Ιλλυρικό, όπως ο ίδιος αναφέρει και έφθασε στη Ρώμη αποκεφαλίστηκε.

* Από το βιβλίο «Λατρευτικό Εγχειρίδιο»

547 ονόματα της Παναγίας

Συνέχεια από τη σελίδα 16

202. Εσφαγμένη
203. Ευαγγελίστρια
204. Ευρετή
205. Εύσπλαχνος
206. Εψιανή
207. Ζαλακιώτισσα
208. Ζερακιώτισσα
209. Ζερμπτίτσας
210. Ζυλή
211. Ζωάρκεια
212. Ζωήρρυτος
213. Ζωηφόρος
214. Ζωοδότειρα
215. Ζωοδότρα
216. Ζωοδόχος
217. Ζωοδόχος Πηγή
218. Ζωοπηγή
219. Ζωοπόρος

220. Ζωοτόκος
221. Ηγήτρια
222. Ηγουμένη
223. Ηδύπνοος
224. Ηλιόκαλη
225. Ηλιοτόκος
226. Θαλασσινή
227. Θαλασσίτρα
228. Θαλασσομάχισσα
229. Θαλασσομαχούσα
230. Θαρεινή
231. Θεάλεχτη
232. Θεοδίδαχτη
233. Θεοδόξαστη
234. Θεόκλητη
235. Θεοκνήτωρ
236. Θεοκόσμητη
237. Θεόληπτος
238. Θεομάννα
239. Θεομητροπρεπεστέρα
240. Θεοσκέπαστη
241. Θεοτίμητη
242. Θεοτόκος
243. Θεουργία
244. Θεόφραστος
245. Θεόφρων
246. Θερμιανή
247. Θεουαγέστατη
248. Θρηνούσα
249. Θρηνωδούσα
250. Θυμιανή
251. Θωμιανή
252. Ιαμα
253. Ιασπ
254. Ιερόβλαστος
255. Ιερομύτης
256. Ιεροσολυμιτική
257. Ιεροσολυμίτισσα
258. Ιλαρώτατη
259. Ιμερόεσσα
260. Ισηγορία
261. Καγιά
262. Καθαριώτισσα
263. Καθάρων
264. Καθρέπτως
265. Κακαβιώτισσα
266. Κακοπετριανή
267. Καλαθή
268. Καλαμιώτισσα
269. Καλάμου
270. Καλιγού
271. Καλλίτοκος
272. Καλού Νερού
273. Καλυβιανή
274. Καμακάρι
275. Καματερός
276. Καμένη
277. Καμουχαρέα
278. Καμπιώτισσα
279. Κάμπου
280. Κανάλα
281. Κανδήξη
282. Κανταριώτισσα
283. Καπνικαραία
284. Καρδιοβαστάζουσα
285. Καρδιώτισσα
286. Καρποφορούσα
287. Καρύπη
288. Καστριανή
289. Κάστρου
290. Καστρολέρου
291. Κατάκαρπος
292. Καταλωνική
293. Κατάπαυση
294. Καταπολιανή
295. Καταφυγή
296. Καψοδερματούσα
297. Κερά
298. Κέρνιτσα
299. Κεχαριτωμένη
300. Κεχρινιώτισσα

301. Κηπουραίων
302. Κισσιώτισσα
303. Κιτιού
304. Κλειδί του Παραδείσου
305. Κλεισούρας
306. Κλεφτοπαναγιά
307. Κοιμητηρίων
308. Κόκκινη
309. Κολοκυθιώτισσα
310. Κολυβιανή
311. Κοντιανή
312. Κορκοδειλιά
313. Κορυφή
314. Κορφιάτισσα
315. Κοσμοπόθητος
316. Κοσμοσώτειρα
317. Κοσυφοίνισσα
318. Κότσικα
319. Κουκουζέλισσα
320. Κουμπελίδικη
321. Κουνοπιώτισσα
322. Κουρίου
323. Κουροτρόφος
324. Κουτσουρώ
325. Κουφή
326. Κουφή Πέτρας
327. Κοφινή
328. Κρεμαστή
329. Κρομμυδιώτισσα
330. Κρουσταλλένια
331. Κτιστή
332. Κτιτόρισα
333. Κυκκώτισσα
334. Κυπαιώτισσα
335. Κυρά Λεούσα
336. Κυρά Ξένη
337. Κυρία των Αγγέλων
338. Κώμη
339. Λαγουδιανή
340. Λαμπρότατη
341. Λαμπροφορία
342. Λαοδηγήτρια
343. Λαού
344. Λαρνιώτισσα
345. Λαυριώτισσα
346. Λάχνη
347. Λεσινιώτισσα
348. Λεφένα
349. Λεχούσα
350. Λιβαδιώτισσα
351. Λιόσα
352. Λιόσα
353. Λογγοβάρδα
354. Λοιμιώτισσα
355. Λουβαρά
356. Λυκοδήμου
357. Λυκούρσει
358. Μαγαζιώτισσα
359. Μαγδαληνή
360. Μαδύτου
361. Μακελάρια
362. Μαλεβή
363. Μανδαλάκη
364. Μανεδή
365. Μαντιλούσα
366. Μαραθούνα
367. Μαρία
368. Μαστών
369. Μαύρη
370. Μαυριώτισσα
371. Μαυρομάτα
372. Μαχαιρωμένη
373. Με τους κρίνους
374. Μεγάλη
375. Μεγαλομάρτυρος
376. Μεγαλομάτα
377. Μεγαλόχαρη
378. Μεσοσπορίτισσα
379. Μπτέρα

Συνέχεια στη σελίδα 14

547 ονόματα της Παναγίας

Συνέχεια από τη σελίδα 13

380. Μπτέρα Θεού επί τον θρόνο
381. Μπτέρα του Θεού
382. Μικρά
383. Μογρονίσι
384. Μολυβδοσκεβάστη
385. Μοναρκά
386. Μουρακλόζα
387. Μυροβλύτισσα
388. Μυρτενή
389. Μυρτιδιώτισσα
390. Μυφελαιώτισσα
391. Νάπα
392. Νάσσα
393. Νέα
394. Νέγρων
395. Νεοφάνεισσα
396. Νερατζιώτισσα
397. Νεροφορούσα
398. Νιαμονίτισσα
399. Νικητάτου
400. Νικοποιός
401. Νταλιανή
402. Νυμφοτόκος
403. Ξενοβλίτης
404. Ξένων
405. Ξεσκαβώτρα
406. Ξεπορίτισσα
407. Ξεχωριανή
408. Ξπροκαμπίτισσα
409. Ξπρορείτισσα
410. Ξυνήγορος
411. Οδηγήτρια
412. Οδηγήτρια
413. Οικειώτατη
414. Οικονόμισσα
415. Ολβιόδωρος
416. Ολυμπιώτισσα
417. Ομόθεος
418. Ομονοούσα
419. Ορθοκωστά
420. Ορφανή
421. Οσιώτατη
422. Ουρανού και Γης
423. Παγγαιότισσα
424. Πάθους
425. Παιδεύσασα
426. Παλαιοκαστρίτισσα

427. Παλαιολογίνα
428. Παλατιανή
429. Παλίνου
430. Παμμακάριστος
431. Παναγιόχορτο
432. Πάναγνη
433. Πανάχραντος

434. Πανάχραντου
435. Παντάνασσα
436. Παντευλόγητη
437. Πάντιμος
438. Παντόχαρα
439. Πάντων Χαρά
440. Παράκλητο

441. Παραμυθία
 442. Παραπορτιανή
 443. Παρηγορήτρα
 444. Παρθένα
 445. Παυσούλη
 446. Πειραιώτισσα
 447. Πελαγονίτισσα
 448. Πεπελινίτισσα
 449. Πέρα Παναγία
 450. Περδικολόγισσα
 451. Περίβλεπτος
 452. Περγιού
 453. Πετραΐδα
 454. Πικριδιώτισσα
 455. Πλαγιά
 456. Πλατανιώτισσα
 457. Πλατυτέρα
 458. Πολίτισσα
 459. Πολυσοπορίτισσα
 460. Πονολύτρια
 461. Πόνου
 462. Πορταΐτισσα
 463. Πορταρίτσα
 464. Πορτιανή
 465. Πουλάτη
 466. Πρέσβειρα
 467. Προαναγγελλομένη
 468. Προπύλη
 469. Προσηγορία
 470. Προσίτισσα
 471. Προστάτρια
 472. Προσφυγιά
 473. Προυσιώτισσα
 474. Πρωτόθρονο
 475. Πυλαργιανή
 476. Πυριώτισσα
 477. Πυροβολήθεισα
 478. Ραγίου
 479. Ραχοπίδη
 480. Ρόδον Αμάραντον
 481. Ρόμβη
 482. Ρουμελιώτισσα
 483. Σαμακιώτισσα
 484. Σεπτεμβριανή
 485. Σεργιανή
 486. Σημάου
 487. Σκάλα του Ουρανού
 488. Σκαλωτή
 489. Σκιαδενή
 490. Σκοπιώτισσα
 491. Σοίριζα
 492. Στομβριανή
 493. Σουμελά
 494. Σπληθιανή
 495. Σπλιώτισσα
 496. Στεφάνα
 497. Σώματα
 498. Σωτήρα
 499. Ταξιδιάρη
 500. Ταταρνιώτισσα
 501. Τήνου
 502. Της Βάτου
 503. Τίμια Σκέπη
 504. Τιμιώτερα
 505. Τοπλού
 506. Του Χάρου
 507. Τουρλιανή
 508. Τριχερούσα
 509. Τροβάτου
 510. Τρουλακιανή
 511. Τρουλή
 512. Τρυπητή
 513. Τρυφερούσα
 514. Τσαμπίκα
 515. Τουκκώτισσα
 516. Υπέρμαχος
 517. Υψηλή
 518. Υψηλότερα των Ουρανών
 519. Φανερουλιώτισσα
 520. Φανερωμένη
 521. Φαρμακολύτρα
 522. Φιδιώτισσα
 523. Φιδοτοταμιανή
 524. Φιδού
 525. Φιδούσα
 526. Φίδωσα
 527. Φλεβριανή

528. Φοβερή Προστασία
 529. Χαιρετισμών
 530. Χαλκοπρατειών
 531. Χελιδονού
 532. Χιλιονοματούσα
 533. Χοζοβιώτισσα
 534. Χρυσαιγή
 535. Χρυσάφτισσα
 536. Χρυσοβαλάντου
 537. Χρυσογαλούσα

538. Χρυσοδαφνιώτισσα
 539. Χρυσοκαστριώτισσα
 540. Χρυσοκελλαριά
 541. Χρυσοπηγή
 542. Χρυσοκαλίτισσα
 543. Χρυσοσπλιώτισσα
 544. Χωστή
 545. Ψυχοσώστα
 546. Ψυχοσώστρα
 547. Ψυχοσώστρια

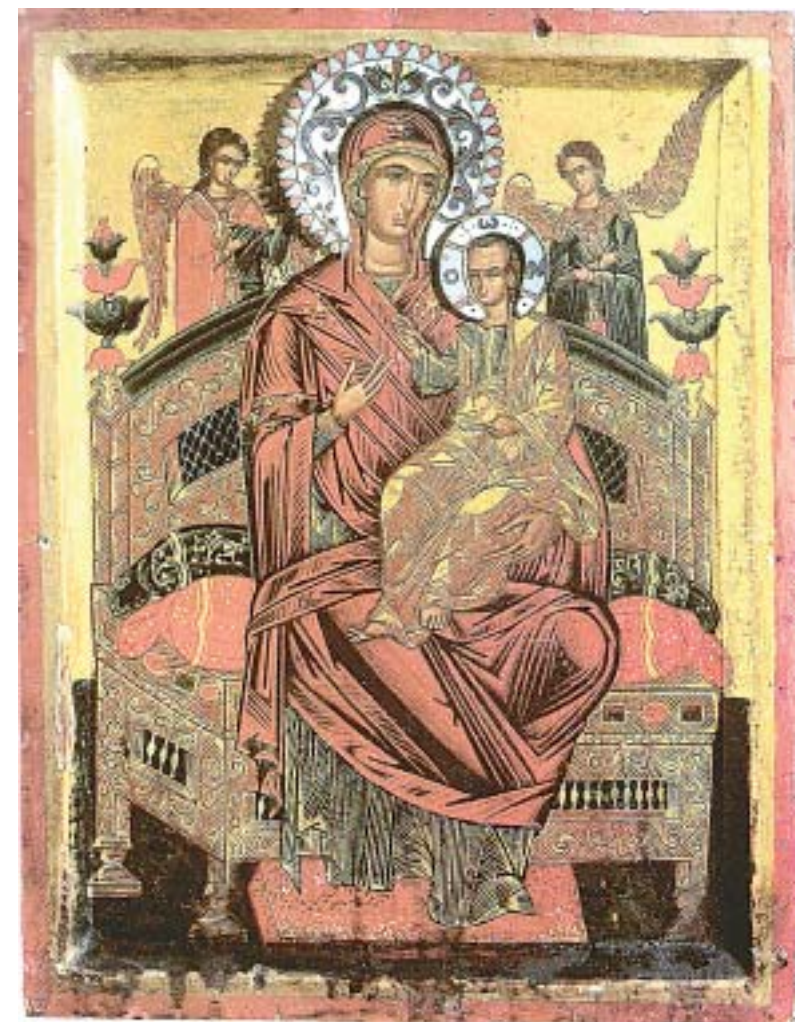
547 ονόματα της Παναγίας

1. Αγγελόκτιστος
2. Αγία Σιών
3. Αγία Σκέπη
4. Αγιάσσου
5. Αγιοδεκτινή
6. Αγιοπλιώτισσα
7. Αγιολούσινα
8. Αγίου Ορους
9. Αγνή
10. Αγριδιώτισσα
11. Αγριλιώτισσα
12. Αειμακάριστος
13. Αειμεσιτεύουσα
14. Αθηνιώτισσα
15. Αιγύπτια
16. Αιματούσα
17. Αιμιάλου
18. Αιρκώτισσα
19. Ακαθή
20. Ακατάβλητος
21. Ακατάφλεκτο
22. Ακίραση
23. Ακρωτηριανή
24. Αλανιώτισσα
25. Αλεξανδριανή
26. Αλεξίου Κομνηνού
27. Αλεπινή
28. Αλευρούσα
29. Αληθινή
30. Αλλοιώτισσα
31. Αλόχη
32. Αματίση
33. Αμεμπος
34. Αμετάθετος
35. Αμολιανή
36. Αμόλυντος
37. Αμπελακίων
38. Αμπελοκίπια
39. Αμωμη
40. Ανασσα
41. Αναφωνήτρια
42. Αντινίτισσα
43. Αντιφωνήτρια
44. Ανωμερίτισσα
45. Αξιον Εστί
46. Απακοή
47. Απείρανδρος
48. Απειρόγαμος
49. Απρόσιτος
50. Αρακιώτισσα
51. Αράπισσα
52. Αρβανίτισσα
53. Αρειας
54. Αρκουδιώτισσα
55. Αρμενοκρατούσα
56. Αρσανά
57. Αρτάκης
58. Αρχαγγελιώτισσα
59. Αρχισπορίτισσα
60. Ασπιλος
61. Ασπραγγέλου
62. Ασπροβουνιώτισσα
63. Ασπροπαναγιά
64. Ασύγκριτη
65. Ατταλιώτισσα
66. Αυγουστιανή
67. Αφέντρικα
68. Αφθορος
69. Αφροδίτισσα
70. Αχειροποίητος
71. Αχραντος
72. Αψιδιώτισσα
73. Βαλουκλιώτισσα
74. Βανιώτισσα
75. Βαραγγιώτισσα
76. Βαρδιανιώτισσα
77. Βαρκιώτισσα
78. Βαρκού
79. Βασιληγενέτειρα
80. Βασίλισσα

81. Βατοπαιδινή
82. Βατούσινα
83. Βέβαιη Ελπίδα
84. Βελανιδιά
85. Βελεστίνου
86. Βελλά
87. Βεργουπουλιανή
88. Βηματάρια
89. Βιγλιώτισσα
90. Βιδιανή
91. Βιργιωμένη
92. Βλασαρού
93. Βλαχέρνα
94. Βλέπουσα
95. Βλυχιόρικα
96. Βοήθεια
97. Βορεινή
98. Βούλιστα
99. Βουναρκώτισσα
100. Βουνογιάτρικα
101. Βουνού
102. Βουρνιώτισσα
103. Βράχου
104. Βρεσθενίτισσα
105. Βρεφοκομούσα
106. Βρεφοκρατούσα
107. Βρεφουργήσα
108. Βρεχούσα
109. Βροντιανή
110. Βρόντου
111. Βροντούσα
112. Βροχής
113. Βρυσανή

114. Βρυσανή
115. Γαλακτίνης
116. Γαλακτοτροφούσα
117. Γαλανή
118. Γαλανούσα
119. Γαλατζιανή
120. Γαλατιανή
121. Γαλατούσα
122. Γαλακτοτροφία
123. Γαλακτοφορούσα
124. Γαλήνη Γλυκιά
125. Γαλουχιώτισσα
126. Γενεσίου Θεοτόκου
Σαβαθιανών
127. Γέννας
128. Γερανού
129. Γερόντισσα
130. Γεσθημανίτισσα
131. Γηνατού
132. Γηρομεριού
133. Γαλούσα
134. Γάτρικα
135. Γκαβή
136. Γκιζικιζιώτισσα
137. Γκουβερνιώτισσα
138. Γλυκιώτισσα
139. Γλυκοκυματούσα
140. Γλυκοφιλούσα
141. Γλωσσά
142. Γοιρδελάκη
143. Γοργοεπίκοος
144. Γοργόνα
145. Γουμένισσα

146. Γουμερά
147. Γουνιώτισσα
148. Γούντα
149. Γουρλομάτα
150. Γραφιώτισσα
151. Γρηγορίτσα
152. Γρηγορούσα
153. Γρυλλού
154. Γύψηνη
155. Γωνιά
156. Δαδιού
157. Δαδιώτισσα
158. Δακρύβρεχτος
159. Δακρυρροούσα
160. Δαμάστα
161. Δέση
162. Δεκαπεντούσα
163. Δένδρου

164. Δεξιοκρατούσα
165. Δεόμενη
166. Δερμάτα
167. Δέσποινα
168. Δημοκράνια
169. Διακονούσα
170. Διασώζουσα
171. Δικαιοκρίτος
172. Δικαιοτάτη
173. Διότισσα
174. Δόβρα
175. Δομνιανίτισσας
176. Δοξάρισα
177. Δουβέργαινα
178. Εγγυήτρια
179. Εικονίστρια
180. Εκατονταπυλιανή
181. Εκκλησιάρχουσα
182. Ελαία
183. Ελαιοβρύτισσα
184. Ελεμονήτρια
185. Ελεοβρύτης
186. Ελέους
187. Ελεούσα
188. Ελευθερώτρια
189. Ελπιδοφόρα
190. Ελπίς Πιστών
191. Ελωνα
192. Ενθρονη
193. Εξακουστή
194. Εξοχική
195. Επακούουσα
196. Επανωχωριανή
197. Επισκοπιανή
198. Επουράνιος
199. Επουράνιος Πύλη
200. Επταβηματούσα
201. Ερπιανή

Συνέχεια στη σελίδα 13